

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

๒.๑.๑ ความหมายของความคิดเห็น

๒.๑.๒ ความสำคัญของความคิดเห็น

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน

๒.๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

๒.๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน

๒.๓ แนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

๒.๓.๑ ด้านหลักสูตร

๒.๓.๒ ด้านรูปแบบการเรียนการสอน

๒.๓.๓ ด้านสื่อการเรียนการสอน

๒.๓.๔ ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน

๒.๓.๕ ด้านการวัดผลและประเมินผล

๒.๔ ประวัติของโรงเรียนราชวินิต

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

๒.๑.๑ ความหมายของความคิดเห็น

มีผู้รู้ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ ดังนี้

พัชรพรรณ คำหงส์ กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงความรู้สึกต่อการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โดยอาศัยประสบการณ์ การรับรู้ ความรู้และ สภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐาน ซึ่งอาจมีลักษณะไปในทางบวก หรือในทางลบ อาทิ ชอบ ไม่ชอบ สนใจ ไม่สนใจ ศรัทธา ไม่ศรัทธา^๑

ฝ่ายวิชาการภาษาไทย ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ทศนคติที่มีเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่นมีความคิดเห็นตรงข้ามกับคนอื่น^๒

จิตินันท์ เดชะคุปต์ ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความเชื่อ บางอย่างทัศนคติบางอย่างค่านิยมบางอย่างของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจกระทำไม่สอดคล้อง กับการแสดงออกทางความคิดเห็นต่อสิ่งนั้น^๓

กฤษฎี มหาวีรุพห์ กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่อยู่บนความแน่นอน หรือความจริงแต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคลจะ แสดงออกได้ง่ายโดยการแสดงเหตุผลสนับสนุนหรือปกป้องความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นบางอย่าง เป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริงซึ่งขึ้นกับคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละคน^๔

^๑พัชรพรรณ คำหงส์, “ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ ที่มีต่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา ๒๕๔๘”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘), หน้า ๕๘.

^๒ฝ่ายวิชาการภาษาไทย, **พจนานุกรมไทยฉบับทันสมัยและสมบูรณ์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัทเอ็ดดูเคชั่นจากัดมหาชน, ๒๕๕๒), หน้า ๒๒๖.

^๓จิตินันท์ เดชะคุปต์, “ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดบริการสถานเลี้ยงเด็กในเขต กรุงเทพมหานคร: ความต้องการรูปแบบและคุณภาพ” รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๒), หน้า ๕.

^๔กฤษฎี มหาวีรุพห์, **แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น**, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๓๑), หน้า ๓๘.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ไม่ใช่สิ่งที่มีติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดมีคุณลักษณะของการประเมินมีคุณภาพและความเข้มมีความคงทนไม่เปลี่ยนแปลงมีความหมายแน่นอน^๕

จตุพร ปักกระกา กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึก ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในด้านการพูด การเขียน โดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล^๖

บุญเรียง ขจรศิลป์ ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางวาจาของเจตคติ การที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อหรือความรู้สึกอย่างไรนั้น เป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคลนั้น ดังนั้น การวัดความคิดเห็นของบุคคลนั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปได้^๗

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ ได้ให้ความหมาย เกี่ยวกับความคิดเห็นว่า ความคิดเห็น เป็นเพียงการแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึกภายในต่างๆ ซึ่งความรู้สึกภายในนั้นอาจเป็นเพียงเจตคติหรือความเชื่อหรือความนิยมหรือถ้าจะกล่าวในลักษณะของพฤติกรรมในแง่ของจิตวิทยาก็กล่าวได้ว่าเจตคติ ความเชื่อ ความนิยมเป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่มีผู้ใดสังเกตหรือทราบได้นอกจากตัวของเขาผู้นั้น แต่ความคิดเห็นพฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถมองเห็นหรือทราบได้อย่างชัดเจน ดังนั้น คนที่มีเจตคติหรือความเชื่อหรือค่านิยมอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเขาไม่แสดงความคิดเห็นออกมาก็จะไม่มีผู้ใดทราบได้เลยว่าเขามีเจตคติหรือความเชื่อหรือค่านิยมเช่นใด^๘

^๕ประภาเพ็ญ สุวรรณ, **ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**, (กรุงเทพมหานคร: โอเคียนสโตร์, ๒๕๒๖), หน้า ๓.

^๖จตุพร ปักกระกา, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย”, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๔. หน้า ๔๗.

^๗บุญเรียง ขจรศิลป์, **วิธีวิจัยการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: พิชายู พรินติ้ง, ๒๕๓๔), หน้า ๗๘.

^๘กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗๔-๑๗๕.

จำลอง เงินดี ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้จากคนแต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคติตรงที่ทัศนคตินั้นเจ้าตัวอาจจะตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้^๕

นพมาศ ชีรเวทิน ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นนั้นถูกจัดว่าเป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสังคมหรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตามแต่เมื่อพูดหรือเขียนไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความในใจ^๖

เรืองเวทย์ แสงรัตนนา ได้อธิบายว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งด้วยการพูดหรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมการแสดงความคิดเห็นนี้ อาจได้รับการยอมรับ หรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ซึ่งความคิดเห็นนี้เป็นสิทธิ์ของแต่ละบุคคลที่จะมีเหตุผลเอามาแลกเปลี่ยนด้วยเหตุผลของแต่ละฝ่ายและบางครั้งความคิดเห็นและทัศนคติเป็นเหมือนอย่างเดียวกันจนบางครั้งแยกไม่ออกเลย ดังนั้น ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกนึกคิด การตัดสินใจ และความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เหตุการณ์หนึ่งด้วยการพูดหรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานทางความรู้ การรับรู้ ประสบการณ์ อารมณ์ และสภาพแวดล้อมเป็นส่วนช่วยในการแสดงความคิดเห็นของแต่ละคน ความคิดเห็นจึงมีได้ทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละบุคคลอาจจะเป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากบุคคลอื่นก็ได้ ความคิดเห็นนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา^๗

^๕จำลอง เงินดี,เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม,(กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,๒๕๓๔), หน้า ๒.

^๖นพมาศ ชีรเวทิน,จิตวิทยาสังคมกับชีวิต,พิมพ์ครั้งที่ ๒,(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๕๕.

^๗เรืองเวทย์ แสงรัตนนา, “ความคิดเห็นและความสนใจของนักเรียนเตรียมทหารเกี่ยวกับอัตราเพิ่มประชากรของประเทศไทย”,วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาประชากรศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๒), หน้า ๒๐.

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกซึ่ง วิจารณ์ญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งหนึ่งความคิดเห็นมีลักษณะที่ แสบกว่าทัศนคติในขณะที่ทัศนคติเป็นสิ่งที่แสดงภาพความรู้สึกทั่วๆ ไปเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ แต่ความคิดเห็นจะอธิบายเหตุผลเฉพาะ^{๑๒}

ถวิล ธาราโกชน ให้ความหมายว่า การเกิดความคิดเห็นว่า เกิดจากประสบการณ์ การอบรมเลี้ยงดูอิทธิพลของสื่อมวลชนเหตุการณ์ที่ประทับใจบุคลิกภาพของบุคคล ความต้องการที่จะบรรลุผลตามที่ปรารถนาอื่นๆ อีกหลายประการซึ่งมนุษย์จะเรียนรู้หลังเกิดอย่างก็ดีสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีความเห็นต่อสิ่งหนึ่งนั้นมี ๓ ประการ คือ^{๑๓}

๑.ประสบการณ์เฉพาะอย่างเป็นทางการที่บุคคลได้พบกับเหตุการณ์นั้นด้วยตนเอง และการไปพบนั้นทำให้เกิดความพึงใจกลายเป็นความคิดเห็นของบุคคลนั้นการติดต่อกับคนอื่นโดยปกติในชีวิตประจำวันคนเราต้องเกี่ยวข้องติดต่อกับบุคคลอื่นอยู่แล้ว

๒.รูปแบบ บ่อยครั้งที่ความคิดเห็นพัฒนามาจากการเลียนแบบ กล่าวคือ เป็นการมองบุคคลอื่นว่า การกระทำหรือปฏิบัติต่อสิ่งต่างๆ อย่างไรแล้วก็ทำตามปฏิบัติอย่างซึ่งรูปแบบนั้นจะก่อให้เกิดความคิดเห็นได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับผู้เป็นแบบนั้นเป็นบุคคลที่เขายอมรับนับถือเพียงใด

๓.องค์ประกอบของสถาบัน ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน วัด หน่วยงาน สมาคม องค์การต่างๆ เป็นต้นซึ่งสถาบันเหล่านั้นมีส่วนในการสร้างความคิดเห็นแก่บุคคล

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวว่า ความเห็น (ทิฐิ) หมายความว่า ความรวมถึงความเชื่อถือ ถักทอ ทฤษฎี ความเข้าใจตามนัยเหตุผลข้อที่เข้ากับความเข้าใจของตน หลักการที่เห็นสมควร ข้อที่ถูกต้อง ข้อที่เชิดชูเอาไว้ความใฝ่นิยม หรือที่ปัจจุบันเรียกกันว่าค่านิยม รวมไปถึงอุดมการณ์ แนวทัศน์ในการมองโลกและชีวิตที่เรียกกันว่า โลกทัศน์และชีวทัศน์ต่างๆ จนทัศนคติพื้นฐานที่สืบจากความเก็บความเข้าใจและความใฝ่นิยมเหล่านั้น ถ้าจะจัดเข้าเป็นพวกๆ มี ๒ ระดับ คือ ความเห็นความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าว่า ดี ไม่ดี ไม่ควรจะเป็น เป็นต้น^{๑๔}

^{๑๒}ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: แพรวพิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๓๒), หน้า ๒๕.

^{๑๓}ถวิล ธาราโกชน, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๖๕-๖๖.

^{๑๔}พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม**, (กรุงเทพมหานคร:มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๗๓๕-๗๓๖.

สุชา จันทรเอม ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเช่นเดียวกับทัศนคติ ซึ่งกล่าวโดยทั่วไปคนเราจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป และความคิดเห็นก็เป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติที่ทุกคนสามารถจะแสดงออกมาทางด้านอารมณ์ต่างๆ^{๕๕}

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น หมายถึง เป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาและความคิดประกอบ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม^{๕๖}

สุพัตรา สุภาพ ได้ให้แนวคิดกับความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะการพูดหรือการเขียนซึ่งในการแสดงออกนี้จะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และพฤติกรรมของบุคคลก่อนที่จะมีการตัดสินใจแสดงออก ซึ่งการแสดงออกนี้อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากผู้อื่นก็ได้^{๕๗}

อุทัย หิรัญโต ได้ให้แนวคิดกับความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นของคนมีหลายระดับ สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคตินั้นเป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งและติดตัวไปนาน ส่วนความคิดเห็นทั่วไปไม่เฉพาะอย่างและมีอยู่เป็นเวลานานสั้น เรียกว่า ความคิดเห็น เป็นความคิดเห็นประเภทหนึ่งที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานพยานหลักฐานที่เพียงพอแก่การพิสูจน์ มีความรู้แห่งอารมณ์น้อยและเกิดขึ้นได้ง่ายแต่ก็สลายตัวเร็ว^{๕๘}

เธอร์สโตน (Thurstone) กล่าวว่า“ทัศนคติเป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึกความคิดเห็นความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่างการแสดงออกทางด้านคำพูดเป็นความคิดเห็น และความคิดเห็นนี้เป็นสัญลักษณ์ของทัศนคติดังนั้นถ้าเราอยากวัดทัศนคติเราก็ทำได้โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ”^{๕๙}

^{๕๕}สุชา จันทรเอม,จิตวิทยาสังคม,(กรุงเทพมหานคร : แพรวพิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล,๒๕๒๐), หน้า ๑๐๓-๑๐๔.

^{๕๖}ราชบัณฑิตยสถาน,พจนานุกรมสังคมวิทยาอังกฤษ-ไทย, (กรุงเทพมหานคร:นานมีบุ๊คส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓๖.

^{๕๗}สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๒๒, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์,๒๕๔๕), หน้า ๑๓๒.

^{๕๘}อุทัย หิรัญโต,สังคมวิทยาประยุกต์,(กรุงเทพมหานคร:โอเดียนสโตร์,๒๕๒๕), หน้า ๘๐-๘๑.

^{๕๙}เธอร์สโตน(Thurstone)“Attitude can be measures”, Attitude Theory and Measurement, (New York : John Wiley and Sons Inc, 1977), P. 77.

โคลาซา (Kolasa) มีความเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเป็นการประเมินผลจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากกรณีแวดล้อม (Circumstance) หรือความคิดเห็นเป็นการตอบสนองสิ่งเร้าใจที่ได้รับอิทธิพลจากความโน้มเอียง (Predisposition) ความโน้มเอียงนี้เองที่ทำให้บุคคลปฏิบัติตามซึ่งเรียกว่าโครงสร้างทัศนคติ (Attitude Structure) ดังนั้น ทัศนคติจึงเป็นพื้นฐานของความคิดเห็นและมีอิทธิพลต่อการแสดงออกส่วนทัศนคตินั้นคือความโน้มเอียงในการแสดงออกของบุคคลต่อบุคคลอื่นสถานที่สภาพแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ^{๒๐}

โคเลสนิค (Kolesnik) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแปลความหมาย (Interpretation) หรือการลงความเห็นที่เกิดจากข้อเท็จจริงซึ่งแต่ละบุคคลคิดว่าถูกต้องแต่คนอื่นๆ อาจไม่เห็นด้วยก็ได้ทุกคนความเห็นที่ไม่ลึกซึ้งและเป็นความเห็นเฉพาะอย่างและมีอยู่เป็นเวลานานสั้นเรียกว่า Opinion เป็นความคิดเห็นประเภทหนึ่งที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐานที่ไม่พอแก่การพิสูจน์มีความรู้แห่งอารมณ์น้อยและเกิดขึ้นได้อย่างง่ายและสลายตัวเร็ว^{๒๑}

นัลแนลลี (Nunally) ได้ให้ความเห็นว่า ทั้งความคิดเห็นและทัศนคตินั้นเป็นเรื่องของการแสดงออกทางความคิดเห็นในรูปเกี่ยวกับตัวเราและความคิดเห็นนั้นยังจะใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการลงความเห็น (Judgment) และความรู้ (Knowledge) ในขณะที่ทัศนคตินั้นใช้กันมากในเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึก (Feeling) ความสามารถ (Preference) และสรุปได้ว่า เรามักใช้คำว่าความคิดเห็นมากกว่าทัศนคติ^{๒๒}

เบสท์ (Best) กล่าวว่า ความคิดเห็นคือการแสดงทางด้านความเชื่อและความรู้สึกของแต่ละบุคคลโดยการพูด^{๒๓}

^{๒๐} โคลาซา (Kolasa), B.J. Introduction to Behavior Science for Business, (New York : John Wilry and Sons, 1969), P. 386.

^{๒๑} โคเลสนิค (Kolesnik, W.L.) Education Psychology, (New York : Mc-Graw-Hill Book, 1970), P. 296.

^{๒๒} นัลแนลลี (Nunally, Jim C Jr), **Test and Measurement Assessment and Prediction**, (New York : Mc - Graw - Hill Book, 1959), p. 285.

^{๒๓} เบสท์ (Best, John W). **Research in education**, (Third Edition), Engle Wood Cliffs, (New Jersey : Pren Tice Hall, 1977), p. 169.

มิเชลล์ จีโอฟรีย์ ดันแคน (Mitchell Geoffrey Duccan) ให้ความหมายไว้ว่า “ความคิดเห็นเป็นความเชื่อหรือการพิจารณาตัดสิน โดยบุคคลซึ่งอาจไม่เป็นที่ยอมรับในแต่ละช่วงเวลาได้ ความคิดเห็นนี้ไม่สามารถจะทดสอบความรู้ และความจริงของความเชื่อมั่นของบุคคลได้และต้องยอมรับว่าประชาชนโดยทั่วไปนั้นอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป”^{๒๔}

อิงเกลและสเนลโกรฟ (Engle and Snellgrow) ได้ให้คำนิยามว่า “ความคิดเห็นหรือการแสดงออกทางเจตคติที่ออกมาเป็นคำพูดเป็นการสรุปโดยลงความเห็นซึ่งอาศัยความรู้ที่มีอยู่เดิม”^{๒๕}

ฮิลการ์ด (Hilgard) กล่าวว่า ความคิดเห็น คือ การพิจารณาตัดสินใจ หรือความเชื่อที่นำไปสู่การคาดคะเนหรือการแปลผลในพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น^{๒๖}

เฮอร์นบี้ แกทเทนบี้ และเวคฟิลด์ (Homby, Gatenby and Wakefield) ได้พูดถึงความคิดเห็นว่า คือ ความเชื่อหรือการลงความเห็นที่ไม่ได้เป็นความรู้อันแท้จริง หรือคือความเห็นในบางอย่างที่น่าจะเป็นจริงได้^{๒๗}

เกรทและครัทช์ฟิลด์ (Kretch and Crutchfield) ได้ให้ความหมายคำว่า “ ความคิดเห็น ” หมายถึง ลักษณะของการรวมตัวกันอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของอารมณ์ แรงจูงใจ การรับรู้ รวมถึงความเข้าใจบุคคล^{๒๘}

กู๊ดส์ ซี. วี. (Good, C.V.) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นหมายถึง ความเชื่อ ความคิดเห็นหรือการลงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่สามารถบอกได้ว่า ถูกต้องหรือไม่^{๒๙}

ไอแซค เอ. ซี. (Isaak, A.C.) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับ

^{๒๔}มิเชลล์ จีโอฟรีย์ ดันแคน(Mitchell Geoffrey Duccan),A New Dictionary of Sociology, (London : Roulledge&Kegen Paul,1976), p .135.

^{๒๕}อิงเกลและสเนลโกรฟ(Engle and Snellgrow),Psychology : Is Principle and Application, (5 thed), (New York : HarcomtBraned and World, 1969), p. 593.

^{๒๖}ฮิลการ์ด (Hilgard),Introduction to Psychology, 3 reed, (New York : Harcourt, Brace & World, 1962), p. 626.

^{๒๗}เฮอร์นบี้ แกทเทนบี้ และเวคฟิลด์(Homby, Gatenby and Wakefield),The Advanced learner 's Dictionary of Current English, (2 nded), (London : Oxford University Press, 1968), p.682.

^{๒๘}เกรทและครัทช์ฟิลด์ (Kretch and Crutchfield),Theory and Problems of Social Psychology, (New York : McGraw-Hill Book Co., 1984), p.152.

^{๒๙}กู๊ดส์ ซี. วี. (Good, C.V.),Dictionary of Education, (New York : McGraw-Hill Book Company, 1973),p.338.

ทั่วไปโดยปกติแล้วความคิดเห็นจะแตกต่างจากทัศนคติ คือความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ ขณะที่ทัศนคติจะเป็นเรื่องทั่วไปซึ่งจะมีความหมายที่กว้าง^{๓๐}

โคเลสนิค (Kolesnik) ได้กล่าวว่า ความเห็นเป็นการออกซึ่งการตัดสินใจจากการประเมินค่า หรือทัศนะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ^{๓๑}

ลูธาน ฟรีแมน (Luthans Freeman) กล่าวว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความพร้อมทางด้านจิตใจที่จะตอบสนองต่อบุคคล สถานการณ์ วัตถุและความคิดเห็นโดยมีลักษณะที่คงที่แน่นอน ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้และมีรูปแบบการตอบสนองอย่างเดียวกัน^{๓๒}

แมรี แอล. กู๊ด (Mary L. Good) ได้ให้ความหมายไว้หลายอย่างได้แก่^{๓๓}

๑.ความหมายทั่วไป หมายถึง ความเชื่อ ความคิดเห็น ข้อพิจารณา ความรู้สึก หรือทัศนะที่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์อย่างแน่นอนและยังขาดน้ำหนักทางเหตุผลหรือการวิเคราะห์หรือกล่าวกว้างๆว่ามีความเป็นไปได้มากกว่าความรู้

๒.ความหมายเฉพาะ หมายถึง การพิจารณาหรือการวินิจฉัยอย่างมีแบบแผนจากแหล่งข้อมูลหรือบุคคลที่เชื่อถือได้ความคิดเห็นสาธารณะ (Public Opinion) หมายถึง การพิจารณาหรือข้อวินิจฉัยรวมๆ ของกลุ่มคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อหรือข้อเท็จจริง ดังนั้นความคิดเห็นคือการแสดงออกทางด้านความคิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกหรือความเชื่อถือต่อสิ่งหนึ่งด้วยการพูดหรือการเขียน โดยมีอารมณ์ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐานประกอบในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งความคิดเห็นนั้นอาจมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยก็ได้

^{๓๐}ไอแซค เอ. ซี. (Isaak, A.C.), **Education Psychology Industry**, (Boston: Houghton Mifflin Company, 1970), p.320.

^{๓๑}โคเลสนิค (Kolesnik), **Education Psychology Industry**, (Boston: Houghton Mifflin Company, 1970), p.320.

^{๓๒}ลูธานฟรีแมน (Luthans Freeman), **Organization Behavioral**, (Singapore: McGraw-Hill, 1995), p.609.

^{๓๓}แมรี แอล. กู๊ด (Mary L. Good), **Integrating the Individual and the Organization**, (New York : Wiley, 2006), p.17.

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกมาซึ่งการตัดสินใจจากการประเมินค่าหรือทัศนะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะซึ่งในการแสดงออกมานี้ต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ประสบการณ์ และพฤติกรรมระหว่างบุคคลเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาและประเมินค่าก่อนที่มีการตัดสินใจแสดงออก บางครั้งความคิดเห็นจะอยู่ในลักษณะเห็นด้วยมากหรือน้อย ความคิดเห็นไม่ถาวรและมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยง่ายและย่อมได้รับอิทธิพลมาจากทัศนคติ

๒.๑.๒ ความสำคัญของความคิดเห็น

ได้มีผู้รู้ได้ให้ความสำคัญของความคิดเห็นไว้ ดังนี้

สมโชค แก้วสีกดง ให้ความสำคัญของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นของแต่ละบุคคลนั้นมีความสำคัญต่อการตัดสินใจ และการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลนั้น โดยตรงซึ่งจะเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์หรือทำลายก็ได้^{๓๔}

นวพร วงศ์เสงี่ยม ให้ความสำคัญของความคิดเห็นว่า ความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อความรู้สึกใด ออกมาโดยการพูด หรือการเรียนรู้ การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงาน การกำหนดนโยบายแผนงานโครงการต่างๆ หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน การดำเนินงาน รวมทั้งการฝึกหัดการทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่างๆ บรรลุตาม วัตถุประสงค์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและความพอใจของผู้ร่วมงาน^{๓๕}

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า ความคิดเห็นมีความสำคัญคือ การแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น แสดงออกจากการพูด การเรียน เป็นต้น ซึ่งการแสดงออกนั้น จะเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์หรือทำลายก็ได้การศึกษายกระดับพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญามีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ

^{๓๔}สมโชค แก้วสีกดง, “การศึกษาสภาพและความสำเร็จของการถ่ายทอดเทคโนโลยีอุตสาหกรรม แสงวงจรรวมของบริษัทข้ามชาติ ตามความคิดเห็นของวิศวกร”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๔), หน้า ๑๒.

^{๓๕}นวพร วงศ์เสงี่ยม, ความคิดเห็นความพึงพอใจและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการระบบธนาคารอิสลามของธนาคารออมสิน สาขาหนองจอก, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๗), หน้า ๑๕.

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน

๒.๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยเฉพาะหมวด ๔ แนวทางการจัดการศึกษา เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา สาระของหมวดนี้ครอบคลุมหลัก สาระ และกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้แนวทาง การมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ วิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ผู้เรียน สำคัญที่สุดตามหมวดนี้เริ่มตั้งแต่มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๓๐ มีสาระสำคัญ ๘ เรื่องใหญ่ๆ การปฏิรูป การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นหลักการสำคัญที่สุด เป็นหลักการสำคัญที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๒๒ กำหนด ไว้ว่า “หลักการจัดการศึกษาต้องยึดหลักการว่า ผู้เรียนทุก คนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการ จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” มาตรา ๒๓ สาระการเรียนรู้ ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความ เหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ตลอดจนประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย การเมือง และการปกครอง ความรู้และทักษะ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งเรื่องการจัดการ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา การประกอบ อาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข การใช้และการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ มาตรา ๒๔ กระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความ ถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และ ประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำ ได้ คิดเป็นอย่างสมคูล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มาตรา ๒๕ บทบาทรัฐในการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ โดยการส่งเสริม การดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ มาตรา ๒๖ และ ๒๗ การพัฒนาหลักสูตรแต่ละระดับ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลาง และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครอบครัว ชุมชน

สังคม และประเทศชาติหลักสูตรต้องมีลักษณะหลากหลายตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยสาระของหลักสูตรทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคมมาตรา ๒๕ บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น จัดกระบวนการเรียนรู้ ในชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งหาวิธีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๔ ได้บัญญัติในเรื่องแนวทางการศึกษา โดยกำหนดให้จัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ที่ดีที่สุดทำให้ต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มีความรู้ทั้งในด้านวิชาการ ด้านงานและด้านชีวิตการเรียนรู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต^{๓๖}

สรุปได้ว่า สาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้จัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม หลักสูตรต้องมีลักษณะหลากหลายตามความเหมาะสม มีความเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ของผู้เรียนตามระดับชั้นเรียน^{๓๗} การเรียนการสอนเป็นคำที่มีความหมายกว้างกว่า คำว่า การสอน มีผู้กล่าวว่า การเรียนการสอนหมายถึง ผลรวมของการสอนทั้งหลายทั้งปวงนั่นคือ การเรียนการสอนมีความหมายครอบคลุมถึงเหตุการณ์ทุกอย่างที่มีผลต่อการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งอาจสรุปได้ว่า กิจกรรมใดๆ ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ถือว่าเป็นการสอนทั้งสิ้นนอกจากความหมายดังกล่าวมานั้น ยังมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเรียนการสอน ดังนี้

กิติมา ปรีดีดิลก กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนถือเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจะสำเร็จผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนทั้งสิ้น ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีหลักการในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ^{๓๘}

^{๓๖}พระมหาสมศักดิ์ วิชาสิงห์, “วิเคราะห์หลักสูตรพระพุทธศาสนาภายใต้นโยบายปฏิรูปการศึกษา”, สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๔๖), หน้า ๑๗.

^{๓๗}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๗.

^{๓๘}กิติมาปรีดีดิลก, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : อักษรพิพัฒน์, ๒๕๓๒), หน้า ๔๘.

จิตตชา นิลดำ ให้ความเห็นว่า ครูที่มีประสิทธิภาพ ควรเป็นครูที่มีความเชื่อมั่นในตนเองเป็นผู้ที่ยืนยันแข็ง คือ มีความสามารถและกระตือรือร้นในการเรียนการสอนเป็นคนซื่อสัตย์ สุจริตน่าไว้วางใจรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับนักเรียนเสมอ เข้านักเรียนได้ดีให้คำปรึกษาด้วยดีเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายในชั้นเรียน สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ กระตุ้นให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นให้ความรู้แก่นักเรียนได้ทันกับความรู้ใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และมีอารมณ์ดีด้วย^{๓๕}

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนถือเป็นการจัดกิจกรรมด้านวิชาการของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ การเป็นครูที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีเทคนิคการสอนใหม่ๆ เสมอเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้บรรยากาศการเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น นอกจากความสามารถในด้านวิชาการแล้วครูจะต้องมีความเสียสละและทุ่มเทให้การสอนอย่างเต็มที่ เพื่อให้การสอนสามารถสัมฤทธิ์ผลได้ตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

๒.๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน

การศึกษาและการทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้สัตว์และมนุษย์ เพื่อนำมาสู่ทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ มากมายซึ่งผู้สอนจะสามารถนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเลือกและปรับใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ ซึ่งในที่นี้จะได้กล่าวเพียง ๓ ทฤษฎี รวมทั้งแนวทางการนำทฤษฎีมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

๑) ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมนิยม (Behavioral Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ในด้านนี้เน้นในด้านการจัดการวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปรับพฤติกรรม นักจิตวิทยา และนักการศึกษาที่สำคัญ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมนิยมใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์แนวทางการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการสังเกตพฤติกรรมและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อทำนายและควบคุม

^{๓๕}จิตตชา นิลดำ, “ปัญหาในการเรียนของนิสิตปริญญาตรี ภาคสมทบ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ต่อเนื่อง ๒ ปี”, สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๒), หน้า ๔.

พฤติกรรมในด้านการเรียนรู้โดยเน้นการสังเกตและการศึกษาพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งแวดล้อมที่กำหนดให้ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้^{๔๐}

ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมนิยมเน้นด้านสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus - Response) เชื่อว่าผู้สอนจะมีอิทธิพลต่อผู้เรียนอย่างมากที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมหรือเสริมแรงให้แก่ผู้เรียน การสนับสนุน หรือการส่งเสริมให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมแรงในทางบวกให้แก่ผู้เรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้สอนจึงควรจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมนิยม ดังนี้

๑. ผู้สอนจะร้องมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนเป็นอย่างดี
๒. ผู้สอนจะต้องบอกจุดประสงค์ของการเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจ
๓. เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความสามารถและความสนใจ
๔. ผู้สอนจึงควรใช้เทคนิคและวิธีการสอนหลายรูปแบบให้เหมาะสมกับผู้เรียน
๕. ผู้สอนจะต้องเริ่มสอนตั้งแต่ทักษะเบื้องต้นก่อนเป็นอันดับแรก
๖. ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนตามความสามารถของตนเองทีละขั้นๆ
๗. ผู้สอนจะต้องจัดเรียงเนื้อหาวิชาที่จะสอนให้เป็นลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม

การวางเงื่อนไขการกระทำที่เหมาะสมตามแนวคิดของสกินเนอร์ในด้านการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมนิยม แนวคิดดังกล่าวเป็นการเริ่มต้นของบทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction) ซึ่งสกินเนอร์ เชื่อว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ ดังนั้นเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้โดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมและรู้คำตอบของตนทันทีที่จะเป็นการเสริมแรงในทางบวก เมื่อผู้เรียนตอบคำถามได้ถูกต้องหรือได้รับการเสริมแรงให้ทำงานใหม่ๆ เมื่อตอบคำถามไม่ถูกต้อง

ในปัจจุบันมีการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-assisted instruction) และ (Teaching machine) จะมีลักษณะเช่นเดียวกับบทเรียนโปรแกรม โดยมีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ในด้านการพฤติกรรมนิยมในลักษณะของสิ่งเร้าและการตอบสนอง (S-R)

๒) ทฤษฎีการเรียนรู้ในด้านปัญญาและความคิด (Cognitive Learning Theories)

เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นในด้านวิธีการหรือการจัดสภาพแวดล้อม ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความคิด สติปัญญานักจิตวิทยา และนักการศึกษาที่สำคัญเป็นที่รู้จักทั่วไปในกลุ่มนี้

^{๔๐}ฉวีวรรณสุวรรณภา และคณะ, “ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย :วิทยาเขตแพร่, ๒๕๔๗), หน้า ๑๕.

ประกอบด้วย **Gage**, Bruner และนักจิตวิทยากลุ่ม Gestalt ทฤษฎีการเรียนรู้นี้จะได้มาจากการที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมรอบๆตนเอง วุฒิภาวะและนำมาเชื่อมความสัมพันธ์กับการหยั่งรู้ (Insight) ของตนเองทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์โดยทั่วๆ ไปสนใจที่จะศึกษาข้อมูลต่างๆอยู่เสมอเพียเจต์ (Jean Piaget) มีความเชื่อว่าพัฒนาการของระดับความคิดและสติปัญญาของมนุษย์จะเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับในแต่ละขั้นตอนเกี่ยวพันกับ อายุ วุฒิภาวะของผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ความคิดของผู้ใหญ่ที่คิดว่าเป็นสิ่งง่ายๆ ธรรมดาจะไม่ใช่สิ่งที่ง่ายสำหรับเด็ก^{๔๑}

๓) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นในด้านมนุษยนิยม (Humanistic Learning Theories)

เน้นในด้านการส่งเสริมศักยภาพของมนุษย์หรือผู้เรียนและพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง ประเมินความสามารถ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ซึ่งจะเป็นแนวทางให้เกิดการเรียนรู้สูงสุด นักจิตวิทยา และนักการศึกษากับการเรียนของผู้เรียนด้านจิตพิสัยและพุทธิพิสัย ซึ่งหมายถึงความรู้ ความคิดและสติปัญญาจะเกี่ยวข้องกับการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนในแต่ละขั้น วุฒิภาวะ (maturation) กับสิ่งแวดล้อมซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รู้ตามศักยภาพตน โดยการศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนในลักษณะที่ต่างไปจากกลุ่มพฤติกรรมนิยม มาสโลว์ (Abraham Maslow) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนควรจะสามารถเลือกในสิ่งที่เหมาะสมกับตนได้ ทั้งนี้พ่อแม่และผู้สอนต้องให้ความไว้วางใจกับผู้เรียนให้ผู้เรียนเจริญเติบโตได้ด้วยตนเองทุกด้าน ผู้ปกครอง ผู้สอนมีหน้าที่จัดความต้องการขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนชี้แนะให้คำปรึกษา มาสโลว์มีความเชื่อว่า การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพจะเกิดได้ต่อเมื่อผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานแล้วซึ่งระดับความต้องการของแต่ละคนย่อมต่างกัน โดยเฉพาะความต้องการขั้นพื้นฐานเบื้องต้น^{๔๒}

ทิสนา แคมมณี ได้เสนอรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) ว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่างๆ ซึ่งเนื้อหาสาระอาจจะอยู่ในรูปของข้อมูล ข้อเท็จจริง มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอดซึ่งมีหลายรูปแบบแต่ขอเสนอในบทนี้เพียง ๓ รูปแบบ ดังนี้^{๔๓}

^{๔๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐.

^{๔๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓.

^{๔๓}ทิสนา แคมมณี, ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๒๒๕.

๑. รูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์

ก. ทฤษฎี หลักการ แนวคิด ดังนี้

จอยต์และวิลส์ ได้พัฒนารูปแบบนี้ขึ้นโดยใช้แนวคิดของบรุนเนอร์ผู้ค้นาว และออสติน เกี่ยวกับการเรียนรู้มโนทัศน์ที่ว่า การเรียนรู้มโนทัศน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น สามารถทำได้โดยการ ค้นหาคุณสมบัติเฉพาะที่สำคัญของสิ่งนั้น เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่ใช่และไม่ใช่สิ่งนั้น ออกจากกัน”

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มโนทัศน์ของเนื้อหาสาระต่างๆ อย่างเข้าใจและสามารถ ให้คำนิยามของมโนทัศน์นั้นได้ด้วยตนเอง

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ขั้นที่ ๑ ผู้สอนเตรียมข้อมูลสำหรับให้ผู้เรียนฝึกหัดจำแนก

๑) ผู้สอนเตรียมข้อมูล ๒ ชุด ชุดหนึ่งเป็นตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน อีกชุดหนึ่งไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน

๒) ในการเลือกตัวอย่างข้อมูล ๒ ชุดข้างต้น ผู้สอนจะต้องเลือกหาตัวอย่างที่มี จำนวนมากพอที่จะครอบคลุมลักษณะของมโนทัศน์ที่ต้องการนั้น

๓) ถ้ามโนทัศน์ที่ต้องการสอนเป็นเรื่องยากหรือซับซ้อนหรือเป็นนามธรรมอาจใช้ วิธีการยกเป็นตัวอย่างเรื่องอื่นๆ ที่ผู้สอนแต่งขึ้นเองนำเสนอแก่ผู้เรียน

๔) ผู้สอนเตรียมสื่อการสอนที่เหมาะสมจะใช้ประกอบนำเสนอตัวอย่างมโนทัศน์ เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะต่างๆ ของมโนทัศน์ที่ต้องการสอนอย่างชัดเจน

ขั้นที่ ๒ ผู้สอนอธิบายกติกาในการเรียนให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจตรงกัน

ผู้สอนชี้แจงวิธีการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนเริ่มกิจกรรมโดยอาจสาธิตวิธีการและลง ให้ผู้เรียนลองทำตามที่ผู้สอนบอกจนกระทั่งผู้เรียนเกิดความเข้าใจพอสมควร

ขั้นที่ ๓ ผู้สอนเสนอข้อมูลตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอนและข้อมูลที่ไม่ใช่ ตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน การนำเสนอข้อมูลตัวอย่างนี้ทำได้หลายแบบแต่ละแบบมี จุดเด่นจุดด้อยดังต่อไปนี้

๑) นำเสนอข้อมูลที่เป็นตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนทีละข้อมูลจนหมดทั้งชุด โดยบอกให้ ผู้เรียนรู้ว่าเป็นตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนแล้วตามด้วยการนำเสนอข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวอย่างของสิ่งที่ จะสอนแต่ละข้อมูลจนครบหมดทั้งชุดเช่นกัน โดยบอกให้ผู้เรียนรู้ว่าตัวอย่างชุดหลังนี้ไม่ใช่ชุดที่ จะสอนผู้เรียนต้องสังเกตตัวอย่างทั้ง ๒ ชุด และคิดหาคุณสมบัติร่วม และคุณสมบัติที่แตกต่างกัน เทคนิควิธีนี้ช่วยให้ผู้เรียนสร้างมโนทัศน์ได้เร็ว แต่ใช้กระบวนการคิดน้อย

๒) เสนอข้อมูลที่ใช่และไม่ใช่ว่าอย่างของสิ่งที่จะสอนสลับกันไปจนครบเทคนิควิธีนี้ช่วยสร้างมโนทัศน์ได้ช้ากว่าเทคนิคแรกแต่ได้ใช้กระบวนการคิดมากกว่า

๓) เสนอข้อมูลที่ใช่และไม่ใช่ว่าอย่างของสิ่งที่จะสอนทีละ ๑ ข้อมูล แล้วเสนอข้อมูลที่เหลือทั้งหมดทีละข้อมูลโดยให้ผู้เรียนตอบว่าข้อมูลแต่ละข้อมูลที่เหลือนั้นใช่หรือไม่ใช่ข้อมูลที่สอนเมื่อผู้เรียนตอบ ผู้สอนจะเฉลยว่าผู้เรียนตอบถูกหรือผิดวิธีนี้ผู้เรียนจะได้ใช้กระบวนการคิดในการทดสอบสมมติฐานของตนไปที่ละขั้นตอน

๔) เสนอข้อมูลที่ใช่ และไม่ใช่ว่าอย่างของสิ่งที่จะสอนทีละ ๑ ข้อมูล แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันยกตัวอย่างข้อมูลที่ผู้เรียนคิดว่าใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนโดยผู้สอนจะเป็นผู้ตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ วิธีนี้ผู้เรียนจะมีโอกาสคิดมากขึ้น

ขั้นที่ ๔ ให้ผู้เรียนบอกคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งที่ต้องการสอน

จากกิจกรรมที่ผ่านมาในขั้นต้นๆ ผู้เรียนจะต้องพยายามหาคุณสมบัติเฉพาะตัวของตัวอย่างที่ใช่ และ ไม่ใช่สิ่งที่ผู้สอนต้องการสอนและทดสอบคำตอบของตนหากคำตอบของตนผิดผู้เรียนก็ต้องหาคำตอบใหม่ซึ่งก็หมายความว่า ต้องเปลี่ยนสมมติฐานที่เป็นฐานของคำตอบเดิมซึ่งก็จะมาจากคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งนั้นนั่นเอง

ขั้นที่ ๕ ให้ผู้เรียนสรุปและให้คำจำกัดความของสิ่งที่ต้องการสอน เมื่อผู้เรียนได้รายการของคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งที่ต้องการสอนแล้วผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันเรียบเรียงให้เป็นคำนิยามหรือจำกัดความ

ขั้นที่ ๖ ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันถึงวิธีการที่ผู้เรียนใช้ในการแสวงหาคำตอบให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดของตัวเอง

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับเรียนรู้จากแบบ

เนื่องจากผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มโนทัศน์ จากการคิดวิเคราะห์และตัวอย่างที่หลากหลาย ดังนั้นผลที่ผู้เรียนจะได้รับโดยตรง คือ จะเกิดความเข้าใจในมโนทัศน์นั้น และได้เรียนรู้ทักษะการสร้างมโนทัศน์ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการทำความเข้าใจมโนทัศน์อื่นๆ ต่อไปได้รวมทั้งช่วยพัฒนาทักษะการใช้เหตุผลโดยการอุปนัย (Inductive reasoning) อีกด้วย

๒. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย(Gangnes Instructional Model)

ก. ทฤษฎี หลักการ แนวคิด ดังนี้^{๔๔}

ทฤษฎีเงื่อนไขการเรียนรู้ (Condition of Learning) มี ๒ ส่วนใหญ่ๆ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ และทฤษฎีการจัดการเรียนการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้ของกานเย อธิบายว่า ปรากฏการณ์เรียนรู้มีองค์ประกอบ ๓ ส่วน คือ

๑) ผลการเรียนรู้หรือความสามารถด้านต่างๆ ของมนุษย์ ซึ่งมีอยู่ ๕ ประเภท คือ

- ทักษะทางปัญญา (Intellectual skill) ซึ่งประกอบด้วยการทำงานแยกแยะ การสร้างความคิดรวบยอด การสร้างกฎ การสร้างกระบวนการหรือกฎขั้นสูง
- กลวิธีในการเรียนรู้ (Cognitive strategy)
- ภาษาหรือคำพูด (Verbal information)
- ทักษะการเคลื่อนไหว (Motor skills)
- และเจตคติ (Attitude)

๒) กระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ มนุษย์มีกระบวนการจัดกระทำข้อมูลในสมอง ซึ่งมนุษย์จะอาศัยข้อมูลที่สะสมไว้มาพิจารณาเลือกจัดกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งและในขณะที่กระบวนการจัดกระทำข้อมูลภายในสมองกำลังเกิดขึ้นเหตุการณ์ภายนอกในร่างกายมนุษย์มีอิทธิพลจึงได้เสนอแนะว่าควรมีการจัดสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้แต่ละประเภทซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภายในสมองโดยการจัดสภาพภายนอกให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ภายในของผู้เรียน

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ได้อย่างดี รวดเร็ว และสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้นาน

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบกานเย ประกอบด้วย การดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนรวม ๕ ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับสิ่งเร้า หรือสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ดี

ขั้นที่ ๒ การแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนให้ผู้เรียนทราบ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้รับความคาดหวัง

^{๔๔}อ้างแล้ว.

ขั้นที่ ๓ การกระตุ้นให้ระลึกถึงความรู้เดิมเป็นการช่วยให้ผู้เรียนดึงข้อมูลเดิมที่อยู่ในหน่วยความจำระยะยาวให้มาอยู่ในหน่วยความจำเพื่อใช้งาน (Working memory) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ขั้นที่ ๔ การนำเสนอสิ่งเร้าหรือเนื้อหาสาระใหม่ ผู้สอนควรจัดสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเห็นลักษณะสำคัญของสิ่งเร้านั้นอย่างชัดเจน เพื่อความสะดวกในการเลือกรับรู้ของผู้เรียน

ขั้นที่ ๕ การให้แนวการเรียนรู้หรือการจัดระบบข้อมูลให้มีความหมาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับสาระที่เรียนได้ง่ายและเร็วขึ้น

ขั้นที่ ๖ การกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความสามารถ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสาระที่เรียน ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงสาระการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

ขั้นที่ ๗ การให้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นการให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียนและข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียน

ขั้นที่ ๘ การประเมินผลการแสดงออกของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าตนเองสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด

ขั้นที่ ๙ การส่งเสริมการคงทนและการถ่ายโอนการเรียนรู้โดยการให้โอกาสผู้เรียนได้มีการฝึกฝนอย่างพอเพียงและในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น และสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์อื่นๆ ได้

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

เนื่องจากการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้จัดขึ้นให้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ ดังนั้น ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้สาระที่นำเสนอได้อย่างรวดเร็วและจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้นานนอกจากนั้น ผู้เรียนยังได้เพิ่มพูนทักษะในการจัดระบบข้อมูลสร้างความหมายของข้อมูลรวมทั้งการแสดงความสามารถของตนด้วย

๓ รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำ (Memory model)

ก. ทฤษฎี หลักการ แนวคิด ดังนี้^{๔๕}

จอยส์และวิลส์ ได้พัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลัก ๖ ประการ คือ

๑) การตระหนักรู้ (Awareness) ซึ่งกล่าวว่าการที่บุคคลจะจดจำสิ่งใดได้คตินั้นจะต้องเริ่มจากการรับรู้สิ่งนั้น หรือการสังเกตสิ่งนั้นอย่างตั้งใจ

๒) การเชื่อมโยง (Assosiation) กับสิ่งที่รู้แล้วหรือจำได้

^{๔๕} อ่างแล้ว.

๓) ระบบการเชื่อมโยง (link system) คือระบบในการเชื่อมความคิดหลายความคิดเข้าด้วยกันในลักษณะที่ความคิดหนึ่งจะไปกระตุ้นให้จำอีกความคิดหนึ่งได้

๔) การเชื่อมโยงที่น่าขบขัน (Ridiculous association) การเชื่อมโยงที่จะช่วยให้บุคคลจดจำได้ดีนั้น มักจะเป็นสิ่งที่แปลกไปจากปกติธรรมดา การเชื่อมโยงในลักษณะที่แปลก เป็นไปไม่ได้ ชวนให้ขบขัน มักจะประทับในความทรงจำของบุคคลเป็นเวลานาน

๕) ระบบการใช้คำทดแทน

๖) การใช้คำสำคัญ (Key word) ได้แก่ การใช้คำ อักษรหรือพยางค์เพียงตัวเดียว เพื่อช่วยกระตุ้นให้จำสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกันได้

ข. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบนี้มีวัตถุประสงค์ช่วยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ได้ดีและได้นานและได้เรียนรู้กลวิธีการจำ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้สาระอื่นๆ ได้อีก

ค. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

ในการเรียนการสอนสาระใดๆ ผู้สอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาสาระนั้นได้ดีและนานโดยการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ ๑ การสังเกตหรือศึกษาสาระอย่างตั้งใจผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนตระหนักรู้ในสาระที่เรียนโดยใช้เทคนิคต่างๆ เช่น ให้อ่านเอกสารแล้วขีดเส้นใต้คำ หรือประเด็นที่สำคัญให้ตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านให้หาคำตอบของคำถามต่างๆ เป็นต้น

ขั้นที่ ๒ การสร้างความเชื่อมโยงเมื่อผู้เรียนได้ศึกษาสาระที่ต้องเรียนรู้แล้วให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาส่วนต่างๆ ที่ต้องการจดจำกับสิ่งที่ตนคุ้นเคย เช่น กับคำ ภาพ หรือความคิดต่างๆ (ตัวอย่างเช่น เด็กจำไม่ได้ว่าค่ายบางระจันอยู่จังหวัดอะไร จึงโยงความคิดว่า ชาวบ้านบางระจันเป็นคนกล้าหาญสัตว์ที่ถือว่าเก่งกล้าคือ สิงโต บางระจันจึงอยู่ที่จังหวัดสิงห์บุรี) หรือให้หาหรือคิดคำสำคัญที่ไม่คุ้นหรือยากด้วยคำ ภาพหรือความหมายอื่นๆ หรือการใช้การเชื่อมโยงความคิดเข้าด้วยกัน

ขั้นที่ ๓ การใช้จินตนาการเพื่อให้จดจำสาระได้ดีขึ้นให้ผู้เรียนใช้เทคนิคการเชื่อมโยงสาระต่างๆ ให้เห็นเป็นภาพที่น่าขบขัน เกินความเป็นจริง

ขั้นที่ ๔ การใช้เทคนิคต่างๆ ที่ทำไว้ข้างต้นในการทบทวนความรู้และเนื้อหาสาระต่างๆ จนกระทั่งจดจำได้

ง. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคช่วยความจำต่างๆ ของรูปแบบ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาสาระต่างๆ ที่เรียนได้ดีและได้นานแล้ว ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้กลวิธีการจำ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้สาระอื่นๆ ได้อีกมาก

สรุปได้ว่าทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอนนั้นมีมาก บางทฤษฎีเน้นทางด้านพฤติกรรม เน้นทางปัญญาและความคิด เน้นมนุษยนิยม ซึ่งจะต้องนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด พัฒนาความคิด ปัญญาในทางที่สร้างสรรค์

๒.๓ แนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบข่ายในการศึกษาไว้ ๕ ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๓.๑ ด้านหลักสูตร

คำว่า “หลักสูตร” แปลมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “Curriculum” เป็นคำศัพท์ทางการศึกษาที่มีความหมายยืดหยุ่นมากในปัจจุบันและมีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันออกไป บางความหมายมีขอบเขตกว้างบางความหมายมีขอบเขตแคบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นและประสบการณ์ที่แตกต่างกันของบุคคลนั้นๆ ที่มีต่อหลักสูตรนักการศึกษาได้ให้ความหมายหรือนิยามของหลักสูตรแตกต่างกันออกไปตามความเชื่อความเข้าใจและตามแนวความคิดดังนี้

กรมวิชาการ ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นแผนแม่บทในการกำหนดขอบข่ายความรู้ความสามารถและประมวลประสบการณ์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนของชาติในวัยต่างๆ^{๔๖}

แรมสมร อยู่สถาพร กล่าวว่า หลักสูตรคือโครงการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียน ประถมศึกษาโดยมุ่งสร้างนักเรียนให้มีความรู้คุณธรรมเจตคติและจริยธรรมมีเจตคติที่ดีต่อตนเองต่อผู้อื่นต่อสังคมและให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตตามสภาพของสังคมในขณะนั้นๆ^{๔๗}

กิติมา ปรีดีดิถ กล่าวว่า หลักสูตรคือโครงการศึกษาของผู้สอนโดยกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาเนื้อหาความรู้และประสบการณ์ที่จะจัดให้กับผู้เรียนกระบวนการเรียนการ

^{๔๖}กรมวิชาการ, **คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช ๒๕๒๑** (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๓๓), หน้า ๑.

^{๔๗}แรมสมร อยู่สถาพร, **การสร้างและการใช้หลักสูตรประถมศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔), หน้า ๔.

สอนและการประเมินผลจุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุเป็นแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยผู้กำหนดหลักสูตรคือกระทรวงศึกษาธิการจะต้องมีการสำรวจหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน^{๔๘}

สมพงษ์ สิงหะพล กล่าวว่า หลักสูตรคือแผนการเรียนประกอบด้วยเป้าหมายและจุดประสงค์เฉพาะที่จะนำเสนอและจัดการเนื้อหาซึ่งจะรวมถึงแบบของการเรียนตามจุดประสงค์และท้ายที่สุดจะต้องมีการประเมินผลลัพธ์ของการเรียน^{๔๙}

ธำรง บัวศรี ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรคือแผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมายการจัดเนื้อหากิจกรรมและประมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาในด้านต่างๆตามจุดหมายที่กำหนดไว้โครงการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนประถมศึกษาโดยมุ่งสร้างนักเรียนให้มีความรู้คุณธรรมเจตคติและจริยธรรมมีเจตคติที่ดีต่อตนเองต่อผู้อื่นต่อสังคมและให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตตามสภาพของสังคมในขณะนั้นๆ^{๕๐}

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ๓ ประการคือ^{๕๑}

๑. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎีหลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้

๒. หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษาโดยมีปัจจัยนำเข้าได้แก่ครูนักเรียนวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่กระบวนการได้แก่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผลผลิตได้แก่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสำเร็จทางการศึกษาเป็นต้น

๓. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

^{๔๘}กิติมาปริดีดิolk, การบริหารและการนิเทศเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : อักษรวิพัฒน์, ๒๕๓๒), หน้า๖๐.

^{๔๙}สมพงษ์ สิงหะพล, หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร, (นครราชสีมา :ภาควิชาหลักสูตรและการสอนสถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๒), หน้า๑๖.

^{๕๐}ธำรงบัวศรี, ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่๒, (กรุงเทพมหานคร :พัฒนาการศึกษา, ๒๕๔๒), หน้า๖.

^{๕๑}ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๒๕.

สรุปได้ว่า หลักสูตร คือ แผนการสอน วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาสาระมวล
ประสบการณ์ในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด ปัญญา เกิดการเรียนรู้ตามแผนที่
ได้กำหนดไว้

**๑) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖^{๕๒}**

วิชาสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษาได้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการทบทวน
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เพื่อพัฒนาไปสู่หลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัย และข้อมูลจาก
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) มาใช้ในการพัฒนา
หลักสูตรเพื่อให้มีความเหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
และกระบวนการนำหลักสูตรไปปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

สำหรับในที่นี่ ผู้วิจัยขอเสนอเพียงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ ๔-๖) ดังต่อไปนี้

๑.๑ ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมช่วยสามารถทำให้ผู้เรียน ได้มี
ความรู้ ความเข้าใจในการใช้ชีวิตและการอยู่ในสังคมร่วมกันกับผู้อื่นได้โดยอาศัยอยู่และ
การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตาม
สภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย
กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่นมีความอดทน อดกลั้น ยอมรับ
ในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดี
ของประเทศชาติ และสังคมโลก

๑.๒ เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม
ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเอง

^{๕๒} คณะกรรมการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑,
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.curriculum51.net [๑ ธันวาคม ๒๕๕๕].

กับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมโดยได้กำหนดสาระต่างๆ ไว้ดังนี้

(๑) ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

(๒) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต

ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปณิธานค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทย และสังคมโลก

(๓) เศรษฐศาสตร์

การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

(๔) ประวัติศาสตร์

เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีตโดยผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่สำคัญ ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ได้แก่ประวัติและความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

(๕) ภูมิศาสตร์

ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทาง

ธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน^{๕๓}

๑.๓ สารที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

(๑) มาตรฐานส๑.๑

รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังตารางที่ ๒.๑

ตารางที่ ๒.๑ แสดงตัวชี้วัดระดับชั้น ป.๔ – ป.๖ มาตรฐาน ส ๑.๑

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป. ๔	ป. ๕	ป. ๖
๑. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน	๑. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย	๑. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ หรือความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ
๒. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	๒. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญ หรือ ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	๒. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่ปลงอายุสังขารจนถึงสังเวชนิสถานหรือประวัติศาสดาที่ตน นับถือตามที่กำหนด
๓. เห็นคุณค่าและประเพณีที่ตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก		

^{๕๓} อ้างแล้ว.

ตารางที่ ๒.๑ แสดงตัวชี้วัดระดับชั้น ป.๔ – ป.๖ มาตรฐาน ส ๑.๑(ต่อ)

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป. ๔	ป. ๕	ป. ๖
๔. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขา และหลักธรรม โอวาท ๓ ใน พระ พุ ท ธ ศ า ส น า หรือ หลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	๓. เห็นคุณค่าและประพัตติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิต และข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชน ตัวอย่างตามที่กำหนด	๓. เห็นคุณค่าและประพัตติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดกและเรื่องเล่า ตัวอย่าง
๕. ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียนและชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต	๔. อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	๔. วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตาม ไตร สิก ข า และ หลักธรรมโอวาท๓ใน
๖. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	๕. แสดงความเคารพต่อพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท ๓ ใน พระ พุ ท ธ ศ า ส น า หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	๕. ชื่นชมการทำความดีของบุคคลในประเทศตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
๗. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตน นับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติได้อย่างสมานฉันท์	๖. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด	๖. เห็นคุณค่า และสวดมนต์แผ่เมตตาและบริหารจัดการเจริญปัญญา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
๘. อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขป	๗. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม	

ตารางที่ ๒.๑ แสดงตัวชี้วัดระดับชั้น ป.๔ – ป.๖ มาตรฐาน ส ๑.๑(ต่อ)

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป. ๔	ป. ๕	ป. ๖
		๗. ปฏิบัติตน ตามหลักธรรม ของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อ แก้ปัญหาอบายมุขและสิ่ง เสพติด
		๘. อธิบายหลักธรรมสำคัญ ของศาสนาอื่นๆโดยสังเขป
		๙. อธิบายลักษณะสำคัญ ของศาสนพิธี พิธีกรรม ของ ศาสนาอื่นๆ และปฏิบัติตน ได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้อง เข้าร่วมพิธี

(๒) มาตรฐาน ส๑.๒

เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ดังตารางที่ ๒.๒

ตารางที่ ๒.๒ แสดงตัวชี้วัดระดับชั้น ป.๔ – ป.๖ มาตรฐาน ส ๑.๒

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป. ๔	ป. ๕	ป. ๖
๑. บำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนา	๑. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อ	๑. วิเคราะห์หน้าที่และ
สถานของศาสนาที่ตนนับถือ	บุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนาที่	บทบาทของสาวกและ
๒. อธิบายจริยวัตรของสาวก	ตนนับถือตามที่กำหนด	ปฏิบัติตนต่อสาวกตามที่
เพื่อเป็นแบบอย่างในการ	๒. มีมรรยาทของความเป็นศา	กำหนดได้ถูกต้อง
ประพฤติปฏิบัติ และปฏิบัติตน	สนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	๒. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม
อย่างเหมาะสมต่อสาวกของ	๓. วิเคราะห์คุณค่าของศาสนา	ต่อบุคคลต่างๆ ตามหลัก
ศาสนาที่ตนนับถือ	พิธีและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	ศาสนาตามที่กำหนด
๓. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม	๔. อธิบายคำสอนที่เกี่ยวข้อง	๓. ปฏิบัติหน้าที่ของศาสนิก
ต่อบุคคลต่างๆ ตามหลัก	กับวันสำคัญทางศาสนาและ	ชนที่ดี
ศาสนา ที่ตนนับถือตามที่	ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	๔. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี
กำหนด	๕. อธิบายความแตกต่างของศา	พิธีกรรมได้ถูกต้อง
๔. จัดพิธีกรรมและปฏิบัติตน	สนพิธีพิธีกรรม ตามแนวปฏิบัติ	๕. อธิบาย ประวัติวันสำคัญ
ในศาสนพิธี พิธีกรรมได้	ของศาสนาอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การ	ทางศาสนาตามที่กำหนด
ถูกต้อง	ยอมรับและความเข้าใจซึ่งกัน	และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง
๕. อธิบายประวัติความ สำคัญ	และกัน	๖. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ
และปฏิบัติตนในวันสำคัญทาง		หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชน
ศาสนาที่ตนนับถือตามที่		ของศาสนาที่ตนนับถือ
กำหนดได้ถูกต้อง		๗. นำเสนอแนวทางในการ
		ธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับ
		ถือ

๑.๔ สารที่ ๒หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

(๑) มาตรฐาน ส ๒.๑

เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข ดังตารางที่ ๒.๓ ‘

ตารางที่ ๒.๓ แสดงตัวชี้วัดระดับชั้น ป.๔ – ป.๖ มาตรฐาน ส ๒.๑

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป. ๔	ป. ๕	ป. ๖
๑.ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน	๑.ยกตัวอย่างและปฏิบัติตนตามสถานภาพบทบาทสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี	๑.ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัว และชุมชน
๒.ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	๒.เสนอวิธีการปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก	๒.วิเคราะห์ถึงความสำคัญเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาและธำรงรักษา
๓.วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย	๓.เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย	วัฒนธรรมอันดีงาม
๔.อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น	๔.มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	๓.แสดงออกถึงมารยาทไทยได้เหมาะสมกับกาลเทศะ
๕.เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน		๔.อธิบายถึงคุณค่าสำคัญทางวัฒนธรรมไทยที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย
		๕.ติดตามข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวันเลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารในการเรียนรู้ได้เหมาะสม

(๒) มาตรฐาน ส ๒.๒

เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังตารางที่ ๒.๔

ตารางที่ ๒.๔ แสดงตัวชี้วัดระดับชั้น ป.๔ – ป.๖ มาตรฐาน ส ๒.๒

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป.๔	ป.๕	ป.๖
๑.อธิบายอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย	๑.อธิบายโครงสร้างอำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น	๑.เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล
๒.อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง	๒.ระบุบทบาทหน้าที่และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น	๒.มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศ
๓.อธิบายความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	๓.วิเคราะห์ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓.อภิปรายบทบาท ความสำคัญในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

๑.๕ ตารางที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

(๑) มาตรฐาน ส ๓.๑

เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่า เข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ดังตารางที่ ๒.๕
แสดงมาตรฐาน ส ๓.๑

ตารางที่ ๒.๕ แสดงตัวชี้วัดระดับชั้น ป.๔ – ป.๖ มาตรฐาน ส ๓.๑

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป. ๔	ป. ๕	ป. ๖
๑.ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	๑.อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ	๑.อธิบายบทบาทของผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบ
๒.บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค	๒.ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่างๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน	๒.อธิบายบทบาทของผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน
๓.อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง	๓.อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์	๓.บอกวิธีและประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

(๒)มาตรฐาน ศ ๓.๒

เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก ดังตารางที่ ๒.๖

ตารางที่ ๒.๖ แสดงตัวชี้วัดระดับชั้น ป.๔ – ป.๖ มาตรฐาน ศ ๓.๒

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป. ๔	ป. ๕	ป. ๖
๑.อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน	๑.อธิบายบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคาร	๑.อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตผู้บริโภค
๒.อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน	๒.จำแนกผลดี ผลเสียของการกู้ยืม	ธนาคารและรัฐบาล
		๒.ยกตัวอย่างการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น

๑.๖ ตารางที่ ๔ ประวัติศาสตร์

(๑) มาตรฐาน ส ๔.๑

เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ ดังตารางที่ ๒.๗

แสดงมาตรฐาน ส ๔.๑

ตารางที่ ๒.๗ แสดงตัวชี้วัดระดับชั้น ป.๔ – ป.๖ มาตรฐาน ส ๔.๑

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป. ๔	ป. ๕	ป. ๖
๑.นับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษและสหัสวรรษ	๑.สืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นโดยใช้หลักฐานที่หลากหลาย	๑.อธิบายความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ
๒.อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติโดยสังเขป	๒.รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆเพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล	๒.นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจเรื่องราวในอดีต
๓.แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น	๓.อธิบายความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น	

(๒) มาตรฐาน ส ๔.๒

เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น ดังตารางที่ ๒.๘

ตารางที่ ๒. ๘ แสดงตัวชี้วัดระดับชั้น ป.๔ – ป.๖ มาตรฐาน ส ๔.๒

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป. ๔	ป. ๕	ป. ๖
๑.อธิบายการตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์โดยสังเขป	๑.อธิบายอิทธิพลของอารยธรรมอินเดียและจีนที่มีต่อไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยสังเขป	๑.อธิบายสภาพสังคมเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน
๒.ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติ	๒.อภิปรายอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติต่อสังคมไทยปัจจุบันโดยสังเขป	๒.บอกความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนโดยสังเขป

(๓)มาตรฐาน ส ๔.๓

เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย ดังตารางที่ ๒.๕

ตารางที่ ๒.๕ แสดงตัวชี้วัดระดับชั้น ป.๔ – ป.๖ มาตรฐาน ส ๔.๓

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป. ๔	ป. ๕	ป. ๖
๑.อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป	๑.อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีโดยสังเขป	๑.อธิบายพัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์
๒.บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย	๒.อธิบายปัจจัยที่ได้ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของอาณาจักรอยุธยา	๒.อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของไทยสมัยรัตนโกสินทร์
๓.อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยสุโขทัย ที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์	๓.บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจ	๓.ยกตัวอย่างผลงานของบุคคลที่สำคัญในด้านต่างๆสมัยรัตนโกสินทร์
	๔.อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจ	๔.อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้

๑.๗ สารที่ ๕ ภูมิศาสตร์

(๑) มาตรฐาน ส ๕.๑

เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน และกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ดังตารางที่ ๒.๑๐

ตารางที่ ๒.๑๐ แสดงตัวชี้วัดระดับชั้น ป.๔ – ป.๖ มาตรฐาน ส ๕.๑

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป. ๔	ป. ๕	ป. ๖
๑. ใช้แผนที่และภาพถ่ายระบุ ลักษณะสำคัญทางกายภาพของ จังหวัดตนเอง	๑. รู้ตำแหน่ง (พิกัดภูมิศาสตร์ ละติจูด ลองจิจูด) ระยะ ทิศทาง ของภูมิภาคของตนเอง	๑. ใช้เครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์(แผนที่ ภาพถ่ายชนิดต่าง)ระบุ ลักษณะสำคัญทาง กายภาพและสังคมของ ประเทศ
๒. ระบุแหล่งทรัพยากรและสิ่ง ต่างๆ ในจังหวัดของตนเองด้วย แผนที่	๒. ระบุลักษณะภูมิลักษณะที่สำคัญ ในภูมิภาคของตนเองในแผนที่	๒. อธิบายถึง ความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะทางกายภาพกับ ปรากฏการณ์ทาง ธรรมชาติของประเทศ
๓. ใช้แผนที่อธิบายความสัมพันธ์ ของสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด	๓. อธิบายความสัมพันธ์ของ ลักษณะทางกายภาพกับลักษณะ ทางสังคมในภูมิภาคของตนเอง	

(๒) มาตรฐาน ส ๕.๒

เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังตารางที่ ๒.๑๑

ตารางที่ ๒.๑๑ แสดงตัวชี้วัดระดับชั้น ป.๔ – ป.๖ มาตรฐาน ส ๕.๒

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป. ๔	ป. ๕	ป. ๖
๑.อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด	๑.วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นของประชากรในภูมิภาค	๑.วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคมในประเทศ
๒.อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง	๒.อธิบายอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีชีวิตวัฒนธรรมในภูมิภาค	๒.อธิบายการแปลงสภาพธรรมชาติในประเทศไทยจากอดีตถึงปัจจุบันและผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง
๓.มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด	๓.นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและการทำลายสภาพแวดล้อมและเสนอแนวคิดในการรักษาสภาพแวดล้อมในภูมิภาค	๓.จัดทำแผนทรัพยากรในชุมชน

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตรที่นักการศึกษาของไทยและต่างประเทศรวมถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้น พอจะสรุปได้ว่าหลักสูตรเป็นแผนในการกำหนดขอบข่ายความรู้ความสามารถและประมวลประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนเพื่อแสดงถึงจุดหมายการจัดเนื้อหากิจกรรมและประมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา โดยมุ่งสร้างนักเรียนให้มีความรู้คุณธรรมเจตคติและจริยธรรมมีเจตคติที่ดีต่อตนเองต่อผู้อื่นต่อสังคมและให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตตามสภาพของสังคมในขณะนั้นๆ หลักสูตรและเนื้อหาจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อผู้เรียนและผู้สอนเป็นอย่างมาก

เพราะเป็นตัวกำหนดการเรียนการสอนในแต่ละชั้นเรียนนั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายการเรียน โดยที่การเรียนการสอนตามหลักสูตรของผู้เรียนและผู้สอนนั้นจะต้องประกอบไปด้วย องค์ประกอบอื่นด้วย เช่น สื่อ วัสดุอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ บรรยากาศการเรียนการสอน เป็นต้น หลักสูตรเป็นสิ่งที่สำคัญและเนื้อหาของหลักสูตรก็ต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับชั้นเรียนของนักเรียนและมีเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับเวลาเรียนและสิ่งที่สำคัญของหลักสูตรคือเนื้อหาสาระการเรียนจะต้องน่าสนใจเนื้อหาสาระของหลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง

๒.๓.๒ ด้านการเรียนการสอน

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงการเรียนการสอนไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่า องค์ประกอบหลักของการเรียนการสอนในสถานศึกษาจะประกอบด้วย ๓ ส่วนคือ^{๕๔}

๑. ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษา

๒. ผู้สอน หมายถึง ครูอาจารย์ที่ทำการสอนและรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านการสอน รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้และชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้

๓. บทเรียน หมายถึง การสอนจะสอนอะไร สอนอย่างไร โรงเรียนจึงต้องมีหลักสูตรกำกับไว้ในการเรียนการสอน งานด้านหลักสูตรและการสอน นับว่าเป็นความสำคัญที่ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่จุดหมาย

อาภรณ์ ใจเที่ยง ได้กล่าวว่า การสอนเป็นหน้าที่หลักของครูไม่ว่าจะเป็นครูสอนในระดับการศึกษาใดหรือประเภทวิชาใดก็ตามแม้ว่าสังคมจะเปลี่ยนไป แต่ความสำคัญและความจำเป็นของครูก็ยังมีอยู่ความสำคัญของครูอยู่ที่การทำหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ผู้เรียนและมีบทบาทอื่นโดยประพจน์เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรม มีมานะ บากบั่น มัธยัสถ์ อุดม ไม่เห็นแก่ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุมากเกินไปภาระหน้าที่ของครูการเป็นครูที่ดีหรือครูตามอุดมการณ์จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีคุณธรรมและมีความสามารถในการปฏิบัติได้ ความรู้ทางวิชาการต้องเป็นความรู้ที่จริง ทันทับกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยที่ครูจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในวิชาการให้ถ่องแท้ก่อนลงมือสอนหรือปฏิบัติ การเตรียมการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็น

^{๕๔} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (Academic Administration), (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ, ๒๕๓๒), หน้า ๗๔.

สำหรับครู รวมทั้งการเข้าใจปัจจัยในการเรียนของผู้เรียน เพื่อจะได้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ภาระหน้าที่ของครูมี ๗ ประการ คือ^{๕๕}

๑. หน้าที่การสอนและการเผยแพร่วิชาการ (Duty of Teaching and Academic Extension)

๒. หน้าที่ให้การสนับสนุนและให้บริการการเรียนรู้ (Duty of Support to Teaching and Learning)

๓. หน้าที่การบริการและปกครองนักศึกษา (Duty of Student Service and Governance)

๔. หน้าที่การบริหารวิชาการ บุคลากรและสถาบัน (Duty of Administration of Academic, Personal and Instructional Affairs)

๕. หน้าที่การพัฒนาสถาบัน (Duty of Institutional Development)

๖. หน้าที่ธุรกิจและบริการทั่วไป (Duty of General Affairs and Services)

๗. หน้าที่อื่นๆ (Duty of Other Assignment)

บุญชลี คำขาย กล่าวว่า การสอน หมายถึง กระบวนการอย่างหนึ่งที่ผู้สอนเป็นผู้กระทำตามหน้าที่ของผู้สอน คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการตัดสินใจ ใช้สติปัญญาของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งกระทำโดยการจัดให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ต่างๆ มีโอกาสได้เลือกตัดสินใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง^{๕๖}

มนัช ธาตุทอง กล่าวว่า งานด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นการนำเอาหลักสูตรที่ได้วางแผนไว้ไปสู่การเรียนการสอนซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของครูผู้สอนที่จะให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร มีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้^{๕๗}

๑. การวางแผนการสอน

๒. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

๓. การจัดสื่อการเรียนการสอน

๔. การวัดและประเมินผลการเรียน

^{๕๕} อารมณ์ใจเที่ยง, หลักการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (โรงพิมพ์โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์: กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๐), หน้า ๖๕.

^{๕๖} บุญชลี คำขาย, จิตวิทยาการสอน, (กรุงเทพมหานคร: เทคนิคพรินต์ติ้ง, ๒๕๔๐), หน้า ๔๖.

^{๕๗} มนัช ธาตุทอง, การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, (กรุงเทพมหานคร : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๒๗๗.

สันติ บุญภิรมย์ ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนว่า การที่หลักสูตรจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูกรมวิชาการได้ให้แนวทางในการจัดการศึกษาไว้ดังนี้^{๕๔}

๑. จัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม

๒. จัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางให้สอดคล้องกับความสนใจและสภาพชีวิตจริงของผู้เรียนและให้โอกาสทัดเทียมกันในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ

๓. จัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงหรือบูรณาการทั้งภายในกลุ่มประสบการณ์และระหว่างกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุด

๔. จัดการเรียนการสอน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์และกระบวนการกลุ่ม

๕. จัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด และเน้นให้เกิดความคิดรวบยอดในกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ

๖. จัดให้มีการศึกษาติดตามและแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

๗. ให้สอดคล้องการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆอย่างสม่ำเสมอ

๘. ในการเสริมสร้างค่านิยมที่รวมไว้ในจุดมุ่งหมายต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน มีวินัย รับผิดชอบและควบคู่กันไปด้วย

๙. จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเป็นการจัดในด้านสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน

สรุปได้ว่า การสอนเป็นภาระและหน้าที่หลักของครูไม่ว่าจะเป็นการสอนในระดับไหนก็ตาม นอกจากนี้ครูยังเป็นปราชญ์บุคคลที่มีจรรยา มารยาทและวินัยกำกับอยู่ด้วย ในด้านการสอนนั้น เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน จึงมักเรียกรวมกันว่า การเรียนการสอน จุดมุ่งหมายของการสอน นอกจากเป็นการให้ความรู้และยังเป็นการฝึกประสบการณ์ให้กับผู้เรียนด้วย ขึ้นในการสอนมี ๓ ขั้นตอน คือ เตรียมการสอน ระหว่างสอน และประเมินผล ทฤษฎีการสอนจะช่วยให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนได้ดีขึ้น วิธีสอนมีหลายวิธี แต่ละวิธีมีข้อแตกต่างกัน การเลือกสอนครูควรเลือกสอนหลายๆวิธีผสมกัน โดยมีหลักในการเลือกโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา ความถนัดของผู้สอน ความเหมาะสมกับผู้เรียน จนถึงจำนวนผู้เรียนและสื่อการสอน

^{๕๔} สันติ บุญภิรมย์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร:บุ๊คพอยท์, ๒๕๕๒), หน้า ๒๘.

๒.๓.๓ ด้านสื่อการเรียนการสอน

จินตนา ไบกาชุยี้ ให้ความเห็นเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนว่า เป็นเครื่องมือหรือวัสดุที่จัดทำขึ้น ซึ่งมีข้อมูลเนื้อหาสาระที่เป็นและโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาและทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร^{๕๙}

ชัยยงค์ พรหมวงศ์และคณะ กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึงอะไรก็ได้ที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ช่วยให้น่าสนใจ สนุก ตื่นเต้นและทำให้มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น^{๖๐}

เรืองวิทย์นันทะภา และคณะ ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ตลอดจนทักษะต่างๆ ไปยังผู้เรียน ถ้าพิจารณาตามข้อความดังกล่าว สื่อการเรียนการสอน จึงหมายถึง ทุกสิ่งอย่างที่แทรกอยู่ระหว่าง ความรู้ ความคิด ทักษะกับผู้เรียน เช่น บุคคล วัสดุ แสง อากาศ ฯลฯ^{๖๑}

ศิรินารถ สุดใจนาค ได้กล่าวว่า สื่อการสอนเป็นตัวกลางสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้ต้องการ การใช้สื่อการสอนทางการศึกษานั้น ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะเฉพาะและคุณสมบัติของสื่อการสอนแต่ละประเภท เพื่อเลือกใช้ให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสามารถจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นระบบจึงจะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๖๒}

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ง่ายขึ้นสามารถยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อีกทั้ง

^{๕๙}จินตนา ไบกาชุยี้, การเขียนสื่อการเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๖), หน้า ๑๑.

^{๖๐}ชัยยงค์ พรหมวงศ์และคณะ, ระบบสื่อการสอน, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔), หน้า ๘๘.

^{๖๑}เรืองวิทย์นันทะภา และคณะ, “เอกสารประกอบการสอน วิชาเลือกและเทคโนโลยีการสอนหลักสูตร ” ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน, ๒๕๔๐, หน้า ๓๘.

^{๖๒}ศิรินารถ สุดใจนาค, คู่มือการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้และเขียนแผนการสอนประเภทวิชาคหกรรม, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชีพศึกษา ๔, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑๑.

ทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานไม่น่าเบื่อและช่วยผู้สอนสามารถสอนในเรื่องที่เข้าใจยากได้ง่ายและเร็วขึ้น ตามจุดประสงค์การสอนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุวิมล วัชรากย์ ได้กล่าวว่า ในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์ต่อไปนี้^{๖๓}

๑. สำรวจสถานการณ์ก่อนว่า การสอนครั้งนั้นๆ ต้องการอะไร
๒. เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียนถูกต้องตรงกับความเป็นจริง หรือความจำเป็นที่จะต้องมีความใกล้เคียงกับของจริงของสื่อเพียงไร
๓. เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์และการเสนอเนื้อหาหรือไม่
๔. เหมาะสมกับกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อการเรียนการสอน ควรพิจารณาว่าคุณสมบัติของสื่อประเภทใดจะเหมาะสมกับกิจกรรมมีลักษณะน่าสนใจ เร้าและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
๕. สื่อนั้นต้องการความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียนมากเพียงใด
๖. ประหยัดคุ้มค่ากับการลงทุนทั้งในด้านงบประมาณและเวลา
๗. วิธีการใช้ไม่ยุ่งยากใช้อย่างสะดวกปลอดภัย
๘. ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
๙. ใช้แล้วควรจะสามารถสร้างทัศนคติที่ดีหรือสร้างทักษะให้แก่ผู้เรียน
๑๐. ในบทเรียนหนึ่งๆ ไม่ควรใช้สื่อการเรียนการสอนมากเกินไป ควรใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

สรุปได้ว่า ในการเลือกสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนโดยทั่วไปนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบในการเลือกสื่อได้แก่ จุดมุ่งหมายของการสอนรูปแบบและระบบของการเรียนการสอน ลักษณะของผู้เรียน เกณฑ์เฉพาะของสื่อวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่

^{๖๓} สุวิมล วัชรากย์, “เลือกสื่อ” วารสารครูศาสตร์, (มกราคม-มีนาคม ๒๕๓๑); หน้า ๕๐-๕๖.

๒.๓.๔ ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน

บรรยากาศในการเรียนการสอนถือว่า มีความสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วหรือช้า เพราะหากบรรยากาศน่าเบื่อ ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้จะทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ลดน้อยลงไปแต่ถ้าบรรยากาศการเรียนสนุก ไม่น่าเบื่อ มีความเป็นกัลยาณมิตรทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้และไม่รู้สึกต่อต้าน

ทิตนา แคมมณี ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียนการสอนนั้นมีผลต่อการเรียนรู้และประสิทธิภาพของการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นส่งผลดีต่อการเรียนการสอน แต่กลับตรงกันข้ามถ้าสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียนการสอนที่อยู่รอบตัวผู้เรียนไม่เหมาะสมหรือประสบกับปัญหาด้านนี้การเรียนการสอนย่อมจะประสบความล้มเหลวอย่างแน่นอน สภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวผู้สอน และผู้เรียนมากที่สุด ก็คือสภาพแวดล้อมในห้องเรียน อันได้แก่ แสง เสียง สี อากาศ ขนาดห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดาน เป็นต้นย่อมส่งผลต่อการเรียนการสอนของผู้เรียนและครู^{๖๔}

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นลักษณะของห้องเรียนที่มีบรรยากาศทางกายภาพเหมาะสม ควรเป็นดังนี้^{๖๕}

๑. ห้องเรียนมีสีสันทันดูและเหมาะสม สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี ปราศจากเสียงรบกวน และมีขนาดกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนนักเรียน

๒. ห้องเรียนควรมีบรรยากาศความเป็นอิสระของการเรียน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตลอดจนการเคลื่อนไหวในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเภท

๓. ห้องเรียนต้องสะอาดถูกสุขลักษณะ น่าอยู่ ตลอดจนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

๔. สิ่งที่อยู่ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนประเภทต่างๆ เช่น กระดาน จอรับภาพ เครื่องฉายข้ามศีรษะ สามารถเคลื่อนย้าย และสามารถดัดแปลง ให้เอื้ออำนวยต่อการสอน และการจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ ได้

^{๖๔}ทิตนา แคมมณี, ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, หน้า ๑๓-๑๔.

^{๖๕}พิมพันธ์ เดชะคุปต์, การเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน, (กรุงเทพมหานคร : เดอะมาสเตอร์ กรุ๊ป, ๒๕๔๔), หน้า ๔๕.

๕. การจัดเตรียมห้องเรียนให้พร้อมต่อการสอนในแต่ละครั้ง เช่น ให้มีความเหมาะสมต่อการสอนวิธีต่างๆ ตัวอย่างเช่น เหมาะสมต่อวิธีการสอนโดยกระบวนการกลุ่ม วิธีบรรยาย หรือวิธีการแสดงละคร เป็นต้น ดังนั้นการจัดโต๊ะเรียนในห้องเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศทางการเรียน การจัดโต๊ะเรียนควรคำนึงถึง ๑) จำนวนผู้เรียน ๒) สภาพห้องเรียน ๓) ความสามารถของผู้เรียน ๔) สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

สมศักดิ์ คงเที่ยง กล่าวถึง สิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย^{๖๖}

๑. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องสมุด สนามหญ้า สถานที่พักผ่อน และอื่นๆ สิ่งเหล่านี้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจ สนับสนุน จัดหาจัดทำให้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีมีมาตรฐานที่พอจะส่งเสริมงานวิชาการให้เจริญงอกงามได้

๒. สิ่งแวดล้อมทางวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีโครงการหรือแผนงานที่จะทำให้ครูมีความรู้ความสามารถและมีทักษะทางการเรียนการสอนให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

ธีรยุทธ พึ่งเที่ยง ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนที่น่าเรียนรู้ อยู่แล้วมีความสุข เด็กทุกคนอยากอยู่ในห้องเรียน ครูอาจจะจัดมุมการเรียนรู้ตามมุมต่างๆ ของห้องเรียน เช่น มุมศิลปะ มุมธรรมชาติชีวิต ที่เด็กเรียนรู้ อยากเรียน อยากสัมผัส การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานของครูถือว่าสำคัญยิ่ง ครูผู้สอนจะต้องสร้างบรรยากาศห้องเรียนให้เด็กเกิดความมั่นใจในการเรียนและมีความสนใจต่อกระบวนการเรียนรู้^{๖๗}

กิดานันท์ มลิทอง กล่าวถึง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ สภาพห้องเรียนซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพทั้งในเรื่อง แสงสว่าง อุณหภูมิภายในห้องเรียน เสียงรบกวนจากภายนอก จะทำให้ผู้เรียนขาดสมาธิ ลดความกระตือรือร้น ไม่มีความกระตือรือร้นขาดความตั้งใจเรียนอันส่งผลให้การเรียนรู้หย่อนประสิทธิภาพและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้^{๖๘}

^{๖๖} สมศักดิ์ คงเที่ยง, หลักการบริหารการศึกษา, หน้า ๖๔.

^{๖๗} ธีรยุทธ พึ่งเที่ยง, คู่มือการพัฒนาวิชาชีพครู, หน้า ๑๖.

^{๖๘} กิดานันท์ มลิทอง, เทคโนโลยีและสื่อสารเพื่อการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร :อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๖-๒๘.

พรรณิ พุทธิ กล่าวถึง บรรยากาศในชั้นเรียนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสอน จัดแบ่งได้ ๖ ลักษณะ สรุปได้ดังนี้^{๖๕}

๑. บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) เป็นบรรยากาศที่ครูกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน นักเรียนจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ

๒. บรรยากาศที่มีอิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่นักเรียนมีอิสระได้คิด ได้ตัดสินใจ เลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า รวมถึงโอกาสที่จะทำผิดด้วย โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล บรรยากาศเช่นนี้จะส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ โดยไม่รู้สึกรังเกียจ

๓. บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ (Respect) เป็นบรรยากาศที่ครูรู้สึกว่าคุณค่าของนักเรียนเป็นบุคคลสำคัญ มีคุณค่า และสามารถเรียนรู้ได้ อันส่งผลให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดความยอมรับ นับถือตนเอง

๔. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น (Warmth) เป็นบรรยากาศทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน การที่ครูมีความเข้าใจนักเรียน เป็นมิตร ยอมรับให้ความช่วยเหลือ จะทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ รักครู รักโรงเรียน และรักการมาเรียน

๕. บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) การควบคุมในที่นี้ หมายถึง การฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มิใช่การควบคุม ไม่ให้อิสระ ครูต้องมีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียนและฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้สิทธิ หน้าที่ของตนเองอย่างมีขอบเขต

๖. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้สอนจึงควรพูดถึงสิ่งที่ผู้เรียนประสบผลสำเร็จให้มากกว่าพูดถึงความล้มเหลว เพราะการที่คนเราคำนึงถึงแต่สิ่งที่ล้มเหลว จะมีผลทำให้ความคาดหวังต่ำ ซึ่งไม่ส่งเสริมให้การเรียนรู้ดีขึ้น

^{๖๕}พรรณิพุทธิ, จิตวิทยาการเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร :บริษัท คอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๒๖๑-๒๖๓.

สุมน อมรวิวัฒน์ ได้สรุปผลการวิจัยเรื่องสภาพในปัจจุบันและปัญหาด้านการเรียนการสอนของครู ประถมศึกษาไว้ สรุปได้ว่า บรรยากาศในชั้นเรียนต้องมีลักษณะทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สร้างความสนใจใฝ่รู้และศรัทธาต่อการเรียน ดังนั้นจึงสามารถแบ่งประเภทของบรรยากาศในชั้นเรียนได้เป็น ๒ ประเภท คือ^{๑๐}

๑. บรรยากาศทางกายภาพ (Physical Atmosphere)

บรรยากาศทางกายภาพหรือบรรยากาศทางด้านวัตถุ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย น่าดู มีความสะอาด มีเครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จะส่งเสริมให้การเรียนของนักเรียนสะดวกขึ้น เช่น ห้องเรียนมีขนาดที่เหมาะสม แสงเข้าถูกต้อง และมีแสงสว่างเพียงพอ กระดานดำมีขนาดเหมาะสม โต๊ะเก้าอี้มีขนาดเหมาะสม กับวัยนักเรียน เป็นต้น

๒. บรรยากาศทางจิตวิทยา (Psychological Atmosphere)

บรรยากาศทางจิตวิทยา หมายถึง บรรยากาศทางด้านจิตใจที่นักเรียนรู้สึกสบายใจ มีความอบอุ่น มีความเป็นกันเอง มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และมีความรัก ความศรัทธาต่อผู้สอน ตลอดจนมีอิสระในความคิดแสดงออกอย่างมีระเบียบวินัยในชั้นเรียน

อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์ ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมทางการเรียน (Learning Environment) ว่าหมายถึง สภาพใดๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สภาพแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม (Concrete Environmental) หรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ได้แก่ สภาพต่างๆ ที่มนุษย์ทำขึ้น เช่น อาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุ อุปกรณ์ หรือสื่อต่างๆ รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่อยู่ตาม ธรรมชาติ อันได้แก่ ต้นไม้ พืช ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ส่วนสภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม (Abstract Environment) หรือสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา (Psychological Environmental) ได้แก่ ระบบคุณค่าที่ยึดถือซึ่งเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรม ของกลุ่มสังคมข่าวสาร ความรู้ ความคิด ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด และเจตคติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นของตัวเองหรือคนอื่นก็จัดว่าเป็นสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนที่เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องเอา

^{๑๐}สุมน อมรวิวัฒน์, การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ, (กรุงเทพมหานคร :ป.สัมพันธ์การพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๔๕.

ใจใส่และจัดเตรียมสถานที่หรือสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพื่อผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเข้าใจและได้ผล^{๑๑}

จากความหมายและทฤษฎีด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียนการสอนที่กล่าวมา จึงพอจะสรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดผู้สอนและผู้เรียนมากที่สุด ก็คือสภาพแวดล้อมในห้องเรียนจะต้องเอื้อต่อการเรียนการสอนในรายวิชานั้น การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนก็ต้องเอื้อต่อการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมบุคคล คือ ครูและเพื่อนรอบข้างจะต้องเป็นกัลยาณมิตรที่ดี มีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอภายในโรงเรียนและผู้สอนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนด้วย ซึ่งส่งผลต่อการเรียนการสอนของผู้เรียนและครู สภาพแวดล้อมยังเป็นสภาวะใดๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สภาพแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม (Concrete Environmental) หรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ได้แก่ สภาพต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุ อุปกรณ์ หรือสื่อต่างๆ รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติ ผู้สอนจึงต้องให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนให้มากเพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียน

๒.๓.๕ ด้านการวัดผลและประเมินผล

หลังจากที่ทำการเรียนการสอนแล้ว สิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ การวัดผลและประเมินผลเพื่อจะทราบว่า การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ผู้เรียนเข้าใจ เกิดการเรียนรู้หรือไม่ ทั้งนี้ได้มีผู้รู้ได้กล่าวถึง การวัดผลและประเมินผล ไว้ดังนี้

ศิรินารท สุตจินาศ ได้กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผล ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดแนวทางและหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ดังนี้^{๑๒}

^{๑๑}อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์, สภาพแวดล้อมการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๕), หน้า ๕๗.

^{๑๒}ศิรินารท สุตจินาศ, คู่มือการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้และเขียนแผนการสอนประเภทวิชาคหกรรม, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา ๔, ๒๕๔๘), หน้า ๑๕๖- ๑๕๗.

๑. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องควบคู่กับการเรียนการสอน ครูจะต้องทำหน้าที่ การสอบและการสอนเป็นเนื้อเดียวกันในกระบวนการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องทำการ ประเมินอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอน

๒. การวัดและประเมินผลการเรียนเน้นการประเมิน เพื่อพัฒนาผู้เรียนมากกว่าเพื่อชี้ขาด ว่าผู้เรียนเป็นอย่างไร อาจจะใช้ผลการวัดเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ดี ครูต้องทำหน้าที่สอบ วัดเอง และต้อง นำคำตอบที่ผิดของผู้เรียนมาเป็นคำถามใหม่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

๓. การวัดและประเมินผลการเรียน ต้องครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะพัฒนาการของ ผู้เรียนและคุณธรรม เด็กไทยยุคใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ต้องมี คุณลักษณะ เก่ง ดี มีสุข สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

๔. การวัดและประเมินผลการเรียน ต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เครื่องมือวัดผลไม่ควร เป็นแบบทดสอบอย่างเดียว แต่ควรใช้ให้เหมาะกับสิ่งที่จะวัด เครื่องมือวัดผลอาจได้แก่ แบบทดสอบ การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ แฟ้มสะสมงาน หรือผลงานของผู้เรียน เป็นต้น

๕. ตามมาตรา ๒๒ ถือว่าในการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด การเรียนการสอนจึง ต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้คิดเป็น ทำเป็น และพัฒนาตามธรรมชาติของผู้เรียนอย่างเต็ม ศักยภาพ การประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใช้ ความสำคัญแก่ผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ประเมินเพื่อน หรือให้เพื่อนประเมิน ผู้เรียน

๖. ระบบการวัดและประเมินผลการเรียน ต้องมีความเที่ยงตรงโปร่งใสสะอาดสามารถ ตรวจสอบความถูกต้องได้ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ฉะนั้นหลักฐาน ที่เป็นผลงานที่แสดงศักยภาพของผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการประเมิน

สมบุรณ์ ดันยะ ได้กล่าวความสำคัญของการวัดผลและประเมินผลไว้ว่า การประเมินผล ทางการศึกษา มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง พอสรุปได้ ดังต่อไปนี้ คือ^{๓๓}

๑. ช่วยชี้ให้เห็นว่า จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานนั้น เหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด

๒. ทำให้ทราบว่า การดำเนินงานนั้นๆ บรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่

๓. ช่วยกระตุ้นให้มีการเร่งรัด ปรับปรุงและดำเนินงาน

๔. ช่วยให้เห็นข้อบกพร่องในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ซึ่งจะเป็นหลักในการ ปรับปรุงการดำเนินงาน

^{๓๓} สมบุรณ์ ดันยะ, การประเมินทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕.

๕. ช่วยควบคุมการดำเนินบทพร้องในการดำเนินงานให้มีคุณภาพซึ่งจะเป็นการลดความสูญเสียในการใช้ทรัพยากร

๖. ช่วยให้อ่านสนเทศ (Information) แก่ผู้บริหารการดำเนินงาน

๗. เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินงานครั้งต่อไป

พนัส หันนาคินทร์ ได้กล่าวถึง การวัดผลประเมินผลไว้ว่า การวัดผลประเมินผลมีความหมายต่างกัน การวัดผล (Measurement) เป็นการเปรียบเทียบที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐานอันหนึ่งที่ยึดถืออยู่ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรม คือ จะแสดงผลของการวัดออกมาเป็นตัวเลขเพื่อแสดงว่านักเรียนมีความรู้มากน้อยเพียงใดจากที่ได้เรียนมาแล้ว และอาจจะบอกได้หลังจากสอบว่านักเรียนได้คะแนนเท่าไร โดยนำผลที่นักเรียนได้ทำกับคำตอบที่ครูเตรียมเอาไว้เป็นคำตอบที่ถูกไปเปรียบเทียบ ส่วนการประเมินผล (Evaluation) เป็นการกำหนดค่าหรือราคาจากคะแนนที่เราได้จากการวัดผลนั้น เช่น เก่งหรือไม่เก่ง ดีหรือไม่ดี คือ เมื่อเราได้คะแนนจากการวัดผลประเมินผลมาแล้วเรายังบอกไม่ได้ว่าคนนี้คนนั้นเก่ง ต้องใช้วิจารณ์ญาณคู่อีก โดยการเปรียบเทียบกับคนอื่นในห้องเดียวกันก่อน^{๓๔}

สุวิมล ร่องวานิช ให้ทัศนะว่า การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นกระบวนการตัดสินความรู้ความสามารถและทักษะต่างๆ ของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราวเหตุการณ์ สภาพจริงหรือคล้ายจริงที่ประสบมาเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนองโดยการแสดงออกลงมือทำหรือผลิตกระบวนการทำงานตามคาดหวังและผลผลิตที่มีคุณภาพจะเป็นการสะท้อนภาพเพื่อลงข้อสรุปถึงความรู้ ความสามารถและทักษะต่างๆ ของผู้เรียนว่ามีมากน้อยเท่าไร น่าพอใจหรือไม่อยู่ในระดับความสำเร็จได้^{๓๕}

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ชี้ให้เห็นว่า การประเมินสภาพจริงเป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้ปฏิบัติจะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง (Real Life) หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริงจึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อน (Complexity) และเป็นองค์รวม (Holistic) มากกว่างานปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ทั่วไป^{๓๖}

^{๓๔}พนัส หันนาคินทร์, การมัธยมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: พินิจ, ๒๕๒๔), หน้า ๑๕๕-๒๐๐.

^{๓๕}สุวิมล ร่องวานิช, การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓.

^{๓๖}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๕), หน้า ๒๐.

สรุปได้ว่า การประเมินผลมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะผลจากการประเมินจะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครูและนักการศึกษาในการปรับปรุงการเรียนการสอน การแนะแนว การประเมินหลักสูตร แบบเรียน การใช้สื่อการสอน ตลอดจนการจัดระบบการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา การประเมินผลจึงมีประโยชน์ด้านต่างๆ คือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้บริหาร ด้านการแนะแนว และด้านการวิจัย

๒.๔ ประวัติของโรงเรียนราชวินิต

โรงเรียนราชวินิต ถือกำเนิดด้วยพระมหากรุณาธิคุณ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช คำว่า “ราชวินิต” เป็นนามพระราชทาน ความหมายว่า “สถานที่อบรม กุลบุตรกุลธิดาให้เป็นคนดี ด้วยพระบารมีปกเกล้าฯ” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราช ปรารภที่จะจัดตั้งโรงเรียนราชอุปถัมภ์ ณ บริเวณสวนเพาะชำ วังสวนกุหลาบ จำนวน ๖ ไร่ ทรงให้ สำนักพระราชวังจัดตั้งเป็นโรงเรียนราษฎร์ ระดับประถมศึกษา รับนักเรียนที่เป็นบุตรหลาน ข้าราชการสำนักพระราชวัง โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน ขอครูจากกระทรวงศึกษาธิการมาช่วยทำการ สอน ใช้งบประมาณจากสวัสดิการของกองมหาดเล็ก สำนักพระราชวัง จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท สร้างอาคารเรียน เมื่อ ๔ พฤษฯ ม.ล. ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ทราบพระราช ประสงค์ จึงรับสนองพระบรม ราชโองการ จัดตั้งโรงเรียนราชวินิต เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๕ เปิดสอนชั้นเด็กเล็กถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ รับนักเรียนที่เป็นบุตรหลานข้าราชการ สำนักพระราชวัง และของบุคคลทั่วไป โดยมีคุณหญิงพวงรัตนาภิเวกานนท์ เป็นผู้บริหารโรงเรียน คนแรก

ชื่ออังกฤษ

Ratchawinit School

อักษรย่อ

ส.ร.น. (S.R.N.)

ประเภท

โรงเรียนรัฐบาลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

คติพจน์

เด็กเป็นสำคัญ สรรสร้างคนดี สู่วิถีความเป็นเลิศ

ก่อตั้ง

๑๓ มิถุนายน ๒๕๐๕

เพลง

มาร์ชราชวินิต

สังกัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เว็บไซต์

www.rachawinit.ac.th

ปรัชญาของโรงเรียน

เด็กเป็นสำคัญ สรรสร้างคนดี คู่วิถีความเป็นเลิศ

อัตลักษณ์

ราชวินิตทุกคนเป็นคนดีในพระบารมีปกเกล้า

นโยบายของโรงเรียน

มุ่งพัฒนาความคิด จิตมีคุณธรรม น้อมนำพระราชดำริ วิถีชีวิตพอเพียง

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

“โรงเรียนราชวินิต จัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนทุกคนมีศักยภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปสู่ความเป็นพลโลก”

ระดับการศึกษาจนปัจจุบัน

เริ่มเปิดชั้นมัธยมศึกษามาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๒ จนปัจจุบันนี้ (ปีการศึกษา ๒๕๕๕) มีจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และจะเปิดชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในปีการศึกษาที่ ๒๕๕๖

เหตุการณ์

วันที่ ๑๔ กันยายนพ.ศ. ๒๕๑๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาทรงประกอบพิธี เปิดอาคารเรียนหลังที่ ๑ และพระราชทานทุนแก่นักเรียนที่เรียนดี

วันที่ ๑๕ กันยายนพ.ศ. ๒๕๑๗ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์มาทรงประกอบพิธี เปิดอาคารเรียนหลังที่ ๔

วันที่ ๒๕ กรกฎาคมพ.ศ. ๒๕๓๑ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ แทนพระองค์มาทรง เปิดอาคารเรียนหลังที่ ๕,๖ และสระว่ายน้ำ

วันที่ ๒ กันยายนพ.ศ. ๒๕๓๔ สมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จฯ แทนพระองค์มาทรงเปิดอาคารเรียนหลังที่ ๕

วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จพระราชดำเนินแทนพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ทรงเปิดห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสที่พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ เจริญพระชนมายุครบ ๓ รอบ

ผู้อำนวยการโรงเรียน

นางแสงระวี วาจาวิฑูร (๒๕๕๖- ปัจจุบัน)

สถานที่ที่อยู่ใกล้เคียง

วังสวนกุหลาบ

สโมสรกองทัพบก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

อิทธิเดช น้อยไม้ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองและความต้องการของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ด้านเนื้อหาสาระด้านการจัดการเรียนรู้ด้านสื่อด้านการวัดผลและประเมินผล^{๓๑}

พัฒนา จันทนา ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนในเขตการศึกษา ๘ เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดประเมินผลและเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่าด้านเนื้อหา นักเรียนมีความเห็นระดับมาก ว่ามีความเหมาะสมกับความสามารถทางสติปัญญา มีการเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก

^{๓๑}อิทธิเดช น้อยไม้, “ ความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา” วารสารศึกษาศาสตร์, (ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๑ เดือนตุลาคม ๒๕๕๔-มกราคม ๒๕๕๕), หน้า ๑๓๔.

มีความสอดคล้องกับความรู้พื้นฐานประสบการณ์จึงมีการยกตัวอย่างประกอบเพิ่มความเข้าใจ ช่วยส่งเสริมให้รู้จักนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันนักเรียนมีความเห็นในระดับปานกลางว่า เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาเรียนมีลักษณะที่น่าสนใจทำให้อยากเรียนมีความเข้าใจด้านเนื้อหา บ้างซึ่งก่อให้เกิดความสับสน การใช้ภาษาที่ทำความเข้าใจได้ยาก และเนื้อหาจะเน้นความรู้ความจำ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนมีความเห็นว่า ก่อนการเรียนการสอนเนื้อหาใหม่ควร ทดสอบความรู้พื้นฐานก่อน มีความเร็วความสนใจนักเรียนให้แสดงออกมากและให้ลงมือปฏิบัติ จริงในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ฝึกให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งวิทยาการต่างๆ และมีกิจกรรมกลุ่มในด้านการวัดและประเมินผล นักเรียนมีความเห็นว่า การสอบผ่านจุดประสงค์ การเรียนรู้จะมีการเน้น วัดด้านความรู้ความเข้าใจและความจำเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนมีความเห็น ระดับปานกลางว่าควรใช้ข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัย^{๔๔}

พิเชษฐ์ ดงปัทธา ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีการจัดการควบคุมติดตามและพัฒนาการงานด้านวิชาการทั้ง ๘ ด้าน คือ ด้านการวางแผนงานทางวิชาการ มีการประเมินผลการวางแผนสรุปและรายงานผลเมื่อสิ้นปี การศึกษาด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรมีการตรวจสอบและประเมินผลการใช้ หลักสูตรโดยศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการเรียนการสอน มีหลักการจัดครูเข้าสอนโดย จัดตามความสามารถและความถนัดของครูสอนด้านการนิเทศการศึกษามีการมอบหน้าที่การนิเทศ ให้ผู้ช่วยผู้บริหาร ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนมีการเก็บและศึกษาสื่อโดยให้ครูผู้สอนเก็บเอง ด้านห้องสมุดมีประเมินผล การให้ห้องสมุดและด้านการวัดผลประเมินผลโดยตรวจสอบผลการเรียนในแต่ละด้านภาคเรียน ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการพบว่า บุคลากรของโรงเรียนเข้าใจกระบวนการปฏิบัติงาน วิชาการไม่ตรงกันครูบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร โรงเรียน ขาดการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ ขาดสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม ขาดงบประมาณ

^{๔๔}พัฒนา จันทนา, “ความคิดเห็นของนักเรียนในเขตการศึกษา ๘ เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คณะศึกษาศาสตร์”,วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต,(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๒). บทคัดย่อ.

ในการจัดหาเอกสารประกอบหลักสูตรและหนังสือตำราและขาดเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่ได้มาตรฐาน^{๗๕}

ศิริธร สุขโขใจ ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สรุปผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานราชการ จำนวน ๑๕ ด้าน ของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งดำเนินการด้วยตนเอง หรือจัดให้มีการดำเนินงานและการปฏิบัติงานวิชาการของครูมีการปฏิบัติงานวิชาการของครูมีการปฏิบัติมาเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ คือ ด้านหลักสูตรเอกสารประกอบหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เวลาเรียนของนักเรียนการกำหนดให้ครูอาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการหรือการสอน วิธีสอนการช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าและเสริมนักเรียนที่เรียนดีหรือการสอนซ่อมเสริม วิธีสอนการช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าและเสริมนักเรียนที่เรียนดีหรือการสอนซ่อมเสริม การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน การประเมินผลงานวิชาการ และการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ ส่วนที่แตกต่างกันในการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารและครูคือในการใช้แหล่งทรัพยากร และแหล่งวิชาการในห้องเรียน การจัดการตารางสอนของวิชาการ การประเมินผลการศึกษาและกิจกรรมนักเรียน ปัญหาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สรุปว่า เกิดการขาดงบประมาณฯ บุคลากร การวางแผน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การประสานงานความร่วมมือ การติดตามและประเมินผล^{๗๖}

ทิพวัลย์ ตาปนานนท์ ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานด้านวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สรุปผลการวิจัย พบว่า ปัญหาที่พบ คือ ด้านปรัชญาและจุดประสงค์โรงเรียน ได้แก่ ขาดการติดตามประเมินผล การดำเนินงานงานเผยแพร่ปรัชญาและจุดประสงค์ ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ในการใช้หลักสูตรยังไม่ดีพอในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ สถานที่และห้องปฏิบัติการทางวิชาการมีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ด้านการนิเทศและพัฒนาครู ได้แก่ ครูขาดการติดตามประเมินผล ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้แก่ ปริมาณสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับความต้องการ ด้านห้องสมุด ได้แก่ ปริมาณหนังสือไม่

^{๗๕}พิเชษฐคงปัดดา, “การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต* (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๕.

^{๗๖}ศิริธรสุขโขใจ, “การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท* (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๗.

เพียงพอ ด้านแนะแนว ได้แก่ ครูอาจารย์ในโรงเรียน ไม่นิยมใช้บริการและด้านการวัดผล ประเมินผล ได้แก่ ไม่ได้นำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงวิชาการ^{๑๑}

วิวัฒน์ สัมฤทธิ์เวชมาสัย ได้วิจัยเรื่อง “ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) ในทัศนะของผู้บริหารงานวิชาการและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๗ และ ๘ ” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) ในทัศนะของผู้บริหารงานวิชาการและผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ๑) ด้านบุคลากรมีปัญหาโดยส่วนรวมมีระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอันดับแรก คือ การขาดบุคลากรในการปฏิบัติงานวิชาการ ๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอันดับแรก คือ ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร อันดับแรกมา คือ การนำวิทยากรและแหล่งวิทยากรในท้องถิ่นมาเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ๓) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอันดับแรก คือ การได้รับคู่มืออุปกรณ์การเรียนการสอนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ทันต่อการใช้อย่างเต็มที่ อันดับรองมา คือ ความเพียงพอของหนังสือและคู่มือประกอบการสอนสำหรับบุคลากร ๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนผู้บริหารวิชาการมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอันดับแรก คือ ความสามารถของครูในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลด้านจิตพิสัย อันดับรองมา คือ ความสามารถของครูในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลด้านความรู้ความเข้าใจ ๕) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน มีปัญหาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอันดับแรกคือ การจัดกิจกรรมอิสระให้แก่แก่นักเรียนอันดับรองลงมา คือ การจัดกลุ่มนักเรียนในคาบกิจกรรมอิสระ^{๑๒}

อัปสรศรี เวียงนนท์ ได้วิจัยเรื่อง “สภาพการจัดวิชาเลือกเสรีตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๓๓ ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรสังกัดกรมสามัญศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเตรียมจัดวิชาเสรี โรงเรียนกำหนดนโยบาย โดยพิจารณาความพร้อมของ

^{๑๑}ทิพวัลย์ตาปานนท์, “การศึกษาการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๑๑.

^{๑๒}วิวัฒน์ สัมฤทธิ์เวชมาสัย, “ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) ในทัศนะของผู้บริหารงานวิชาการและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา ๗ และ ๘”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๓๔), บทคัดย่อ.

โรงเรียน จัดกลุ่มการเรียนรู้โดยใช้นักเรียนเลือกเรียนตามรายวิชาที่โรงเรียนเปิด จัดครูเข้าสอนตามความสามารถ ความถนัด จัดหาคู่มือการใช้หลักสูตรแนวการสอน แผนการสอน จัดเตรียมสื่อการสอน ห้องเรียนห้องปฏิบัติการและโรงฝึก จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบจัดเตรียมบริการแนะแนว และประเมินผลหลักสูตรโดยให้หมวดวิชาต่างๆ จัดทำจุดประสงค์การเรียนรู้และจัดทำสอบ ปัญหาด้านการจัดวิชาเลือกเสรีที่พบ ได้แก่ ครูผู้สอนมีจำนวนไม่เพียงพอ ครูไม่มีประสบการณ์ ครูมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอ วัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร และอาคารสถานที่ที่มีจำนวนไม่เพียงด้านการดำเนินการจัดวิชาเลือกเสรี โรงเรียนส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการเรียนการสอนหลายอย่างให้คำปรึกษาและแนะนำการใช้สื่อ สถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน คือ อาคารห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน หรือที่ดินในบริเวณโรงเรียน ครูใช้การวัดผลและฝึกงาน คือ อาคารห้องปฏิบัติการ ครูใช้การวัดผลทั้งระหว่างการแนว้แบบสอบถามนักเรียน มีบุคลากรทำหน้าที่นิเทศและติดตามผล โดยการจัดประชุมครูปัญหาการดำเนินการจัดวิชาเลือกเสรีที่พบ ได้แก่ ครูมีงานรับผิดชอบหลายด้าน ครูขาดทักษะ ครูมีความรู้ไม่เพียงพอ วัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร และอาคารสถานที่ไม่เพียงพอและนักเรียนไม่นิยมใช้บริการแนะแนว ด้านการติดตามประเมินผลการจัดวิชาเลือกเสรี ติดตามประเมินผลโดยการ สอบถามครูและสังเกตการณ์ปฏิบัติงานของบุคลากรผู้รับผิดชอบปัญหาด้านการติดตามประเมินผลการเตรียมจัดวิชาเลือกเสรี คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีจำนวนไม่พอ ส่วนปัญหาด้านการติดตามประเมินผลการดำเนินการจัดวิชาเลือกเสรี พบว่า ไม่มีปัญหา^{๘๓}

สุพัตร ใจฟู ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า การใช้สื่อการเรียนการสอน ครูมีเหตุผลที่จำเป็นที่สุดในการใช้สื่อการเรียนการสอนสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการต่างๆสื่อที่ใช้คือ หนังสือแบบเรียน รองมาเป็นสื่อประเภทโสตวัสดุ สื่อที่ใช้จะมีลักษณะเช่นเดียวกับสื่อการสอนทั่วไปการที่จะเลือกเอาสื่อใดมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นตัวกำหนดและจะใช้สื่อให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน ลักษณะการใช้สื่อส่วนใหญ่จะใช้เพื่อกระตุ้น ชั่วๆ ได้รับความสนใจผู้เรียนให้เกิดความรู้การวัดผลประเมินผล ครูผู้สอนมีเป้าหมายหลักในการวัดผลและประเมินผลการเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน โดยวัดทั้งเน้นกระบวนการและวัดพฤติกรรมพุทธิพิสัยจิตพิสัยและทักษะพิสัย เน้นการวัดในส่วนความรู้มากกว่าด้านอื่น ซึ่งพิจารณาเลือกวิธีและเครื่องมือ

^{๘๓} อปสรศรี เวียงนนท์, “สภาพการจัดวิชาเลือกเสรีตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๓๓ ใน โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรสังกัดกรมสามัญศึกษา”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๖๕.

จากจุดมุ่งหมายของการวัด ส่วนใหญ่จะวัดความรู้ความเข้าใจโดยใช้แบบทดสอบชนิดต่างๆ^{๔๔}

สุรพล เย็นเจริญ ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาอาชีพธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนปทุมคงคา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ความพึงพอใจต่อการเรียน ด้านหลักสูตรวิชาอาชีพธุรกิจ ด้านวิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก และพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจด้านครูผู้สอนสูงกว่าทุกด้าน^{๔๕}

อภิญา เหมระ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๕ ใน ๓ ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมิน พบว่า ครูธุรกิจ มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการประเมินผลและรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ครูธุรกิจที่มีวุฒิทางการศึกษา และไม่มีวุฒิการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการเตรียมการด้านการดำเนินการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และ .๐๑ ตามลำดับ ส่วนด้านการประเมินผลต่างกันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ครูธุรกิจ ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ทุกด้านต่างจากครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาและปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนครูธุรกิจที่เคยเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ ๑ ครั้ง ๒ ครั้งขึ้นไป การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกด้านต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ^{๔๖}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะศึกษาในด้านของ หลักสูตร การจัดการกิจกรรมการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลปัญหาส่วนใหญ่ ครูผู้สอนมักจะ

^{๔๔}สุพัตร์ ใจฟู, “การจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดเชียงใหม่” สาขาหลักสูตรและการสอน, ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕), บทคัดย่อ.

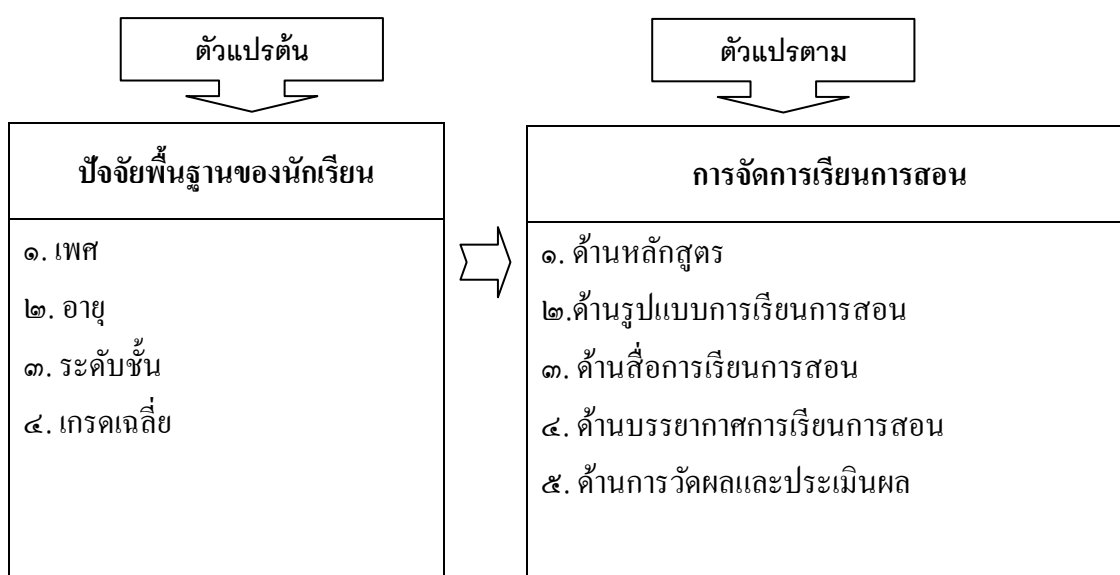
^{๔๕}สุรพล เย็นเจริญ, “ความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนปทุมคงคา สังกัดกรมสามัญศึกษา”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสารมิตร, ๒๕๓๑), หน้า ๔๗.

^{๔๖}อภิญา เหมระ, “การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา ๕”, วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (ธุรกิจการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสารมิตร, ๒๕๔๔), บทคัดย่อ.

ขาดสื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ ขาดแคลนครูที่สอนตรงวิชา และการวัดผลประเมินผลยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการติดตามประเมินผล เป็นต้น ทั้งนี้ครูผู้สอน ต้องมีการเตรียมการสอนอยู่ตลอดเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เต็มที่

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ตามตารางที่ปรากฏในแผนภูมิที่ ๒.๑ ดังนี้

แผนภูมิที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย